

Szerkesztő: Dr. J. ...
137.

irohivatal: Novisad, Trg Oslo-
Wagner palota.) Telefonszám:
círcím: „Délbácska”, Novisad

NOVISAD, 1925 SZEPTEMBER 27.

VI. évfolyam **VASÁRNAP** 224. szám

Előfizetési ára: egy óra 35, három óra 105, fél
évre 210 és egész évre 420 dinár. Kéziratokat
nem adunk vissza. Egyes szám ára: 1:50 dinár

A noviszádi „Danubius” csónakház véres titka

A háboru matematikája

Háborura béke, békére háboru ez a rövid háborus matematika.

Castelar Emil spanyol történetíró vette észre legelőször, hogy az európai nemzetek torzalkodásait és földrajzi elhelyezkedését tekintve, a századévek úgy hasonlítanak egymáshoz, mint az ujjaik. A megfigyelt tünetek közé tartozik a többek között, hogy minden század kezdetén nagy háborúk dőlnek, amelyekben egész sereg nemzet vesz részt. A törvényszerűséget Castelar még a múlt század második felében közölte és íme láthatjuk, hogy a huszadik század kezdetén megint csak jóslatszerűen vált be.

Hamár mostan a háborut ilyen társadalmi hullámzás rezgés gyanánt fogjuk fel önként adódik, hogy nem tartván örökké egy bizonyos idő múlva annyira lecsendesedik, hogy nem érezzük hatását és azt mondjuk, béke van. Erre az átmenetre bőséges tapasztalatunk van a természetben és Fourier az ő híres soraival roppant egyszerű analitikai megoldását nyújtotta ennek az ugynevezett csillapított rezgő mozgásnak. Csakugyan, a háboru óriási hullámtaraja után másik kilengés következett, kínos ugyan, mert hisz a nyugalmat mindenki áhitotta, de már hasonlíthatatlanul gyöngébb. Kérlelhetetlenül következett utána még egy harmadik is, de az már oly kicsi megrázkódást jelent, hogy egész Európa már csak alig fogja megérezni.

Minden arra mutat, hogy ma már a második nagy hullám is átsapott fejkünk fölött és olyan vízbe érkezünk, ahol különösebb erőlködés nélkül sem fenyeget már veszély.

Az új állapotokat az jellemzi, hogy a háborus termelés, ipar és kereskedelem megint csak a békésbe alakult át. Európa legnagyobb termelője Németország: tehát amíg ott a kellő viszonyok helyre nem tudtak állni, addig ezt másutt sem lehetett elérni. Ennek a nyugodt állapotnak egyetlen biztos mutatója a pénz értékének állandósága. A rentenmark pedig teljesen szilárdan áll.

Ez a jelentős változás az angol és amerikai tőke befolyásának köszönhető. Míg a francia politikusok ideges félelmükben egyre azzal fenyegettek, hogy új hullámokat korbácsolnak fel, a hidegen, józanon és anyagiasan gondolkodó angol-szászok észrevették, hogy saját érdekeik védelme miatt kénytelenek a német termelés megszilárdítására sietni.

Van ebben valami drámai vonás, mert hiszen az angol-szász háborus beavatkozásnak az volt egyik főoka, hogy a tulvesszedelmes versenyt letörjék és piacukat magukhoz ragadják. Most aztán kislült, hogy ez lehetetlen. A világ termelése olyan összetett valami, hogy egyik fontos tényezőjét sem lehet nélkülözni. Hiába fejlett az angol és amerikai gyáripar, a német cikkekre ép oly szükség van. Oroszország szinte végzettszerűen Németország piaca marad, de viszont is, ami az élelmiszereket illeti.

Hasztalan maradt minden igyekezet, természetellenes mesterkedés, hogy a két állam közvetlen összeköttetését a hirhedt lengyel sáv-

val és Danzinggal megszakítsák. Kényelmetlen körülmények között ugyan, de mégis csak sikerült valahogy a forgalmat egymás között helyreállítani.

Az áldatlan várakozás Anglián bőségesen kitöltötte bosszuját és a végén engednie kellett. Hatása egyszerűen érezhetővé vált és a múlt évben Németország megint második legnagyobb vásárlójává lett Angolországnak és negyvenöt-milliárd dinár értékű cikket vett tőle 1924. folyamán.

Németország gazdasági téren elfoglalt helye magától értetődően vonja maga után

megillető politikai polcra való emelkedését is. Ami kis hullámzások az elmélet szerint még várhatók, azokat a kisebb-nagyobb egyoldaluan és indulatosan megszabott békepon-
tozatok megváltoztatására való törekvés fogja előidézni.

Erre a kiegyenlítődési folyamatra mutat egyébként még a háborus és háboru előtti adósságok végleges rendezése is, amelyekre nézve a tárgyalások a hitelezők és adósok között megindultak. A békés légkörben ezek is jó sikerrel bíznak, mert minden állam érzi a végleges leszámolás szükségességét.

BOLSEVISTA PALOTAFORRADALOM

Szovjetoroszország új diktátora

Lenin teljhatalmu utóda — Trockij bukása befejezett dolog — Az orosz szovjet kiapadhatatlan pénzforrása

Kelet s nyugat egyaránt gondokba merülten szemléli azt a rémet, amely hol Bulgáriában üti fel fejét, hol Kinában okozza ezek halálát, hol pedig titkos szervezkedéssel iparkodik a már elvesztett helyét újból visszaszerezni, mint Budapesten. A világ ezen réme a bolsevizmus.

Most, hogy Pesten egy újabb szervezet került a rendőrség kezére, nem lesz érdektelen a bolsevisták mai fővezérével Staline-vel megismerkedni.

Harc Lenin helyéért

Az a harc, amely az orosz kommunisták kebelében több éven át dúl Lenin helyéért, most befejezettnek tekinthető. Ezen harcból a georgiai Staline, más nevén Djunguchvili, került ki győzedelmesen. Az orosz bolsevistáknak új feje, a „kommunisták atyja” erős kézzel ragadta meg a kormányzat és irányítás gyeplyéjét amint az a kínai forrongásnál is látható volt, ahol már az ő keze működött. A külső szervezkedésre természetességét megmutatta a magyarországi uralomrajtási kísérlete.

Lenin halála után Trockynak volt a legtöbb kilátása arra, hogy az orosz bolsevizmus vezetője legyen s ugylátszott, hogy vele senki sem veheti fel a versenyt. Ekkor lépett fel Staline, ki eddig különféle külföldi szervezetek és szerződés megkötések létrehozásában tűnt ki. (E lap hasábjain munkájáról már többször megemlékeztünk. Szerk.) Staline szövetségelt Kameneff és Zinovieffal s hármásban megbuktatták a vörös hadsereg rettegett vezérét, Trockyt. Azután pedig két társát is háttérbe szorítva egyeduralmukodóvá lön.

Kameneff és Zinovieff bukásának oka.

Egyik sem termelt uralomra. Kameneff azért nem, mert határozatlan és ingadozó jellemű s Lenin maga sokszor szemére vetette, hogy nincs meg a kellő bátorsága. Zinovieff pedig azzal vesztette el népszerűségét, hogy főúri életmódot folytatott s a paraszttal alig akart szóba állni. Ezért, s a mód amellyel a nemzetközi bolsevista agitációt vezette, nem bírta megszerezni az orosz bolsevisták rokon-

szenvét. Ma már az bizonyos, hogy Kameneff az orosz bolsevizmus vezetésében csak harmadrangú szerepet játszik s Zinovieff csillaga is letűnt s hívei tömegesen pártolnak Staline táborába.

Staline volt az, aki Trockyt befolyásától teljesen megfosztotta, azáltal, hogy a Kaukázusba küldette, hol teljesen veszélytelen. Trocky maga egyelőre, bár akarata ellenére, Staline leghűbb hívének mutatja magát.

Az új diktátor helyzete napról-napra erősödik s mindenütt úgy beszélnek s azt hirdetik róla, hogy Lenin legkedvesebb tanítványa s legméltóbb utóda. Sőt vannak, akik azt állítják, hogy az elhatározás gyorsaságában s a kivétel merészségében Lenint határozottan felülmúlja. Míg Lenin csak a Kronstadtban kiütközött lázadás után határozta el magát az energikus rendszabályok életbeléptetésére, addig Staline ezt már előbb szükségesnek mondta s életbeléptetésüket elengedhetetlenül követelte. Kétség sem fér ahhoz, hogy az ősszel megtartandó bolsevista kongresszuson Staline ellenfelei felett döntő győzelmet arat s a legtöbben hozzá csatlakoznak.

Amit a diktátor sem nélkülözhet.

Kétségtelen, hogy Staline uralma az orosz Szovjetben megingathatatlan s most ő korlátlan úr, aki tervét korlátozás nélkül viheti keresztül s mégis van felette egy nagyobb úr s ez a „pénz őfelsége”. Enélkül még az orosz bolsevizmus teljhatalmú diktátora is tehetetlen. Érti azonban a pénzszerzés módját. A volt cár butorait, szőnyeget, megfizethetetlen Goblinjeit, a cár és cárné majdnem vadonatúj s hordatlan ruháit Leningrádban árverésre bocsájtotta. Értékük több mint egymillió aranyrubel. Az árverésre különösen sok idegen érkezett Leningrádba s már az első napon több mint 700.000 aranyrubel folyt be az eladott tárgyakból. A belső zavaroktól megszabadulva s zsebében csengő aranyrubelekkel Staline még sok gondot fog adni a nemzetek diplomatáinak.

(i. r.)

A magyarság ügyének tesz szolgálatot, ha előfizet a nyolcooldatos „DÉLBÁCSKA”-ra

A „Vreme“ a népszövetség hatodik ülészakának eredményeit mérlegeli és megállapítja, hogy az ülészak nem valami fényes eredménnyel zárult. A két legfontosabb probléma, a moszuli és a biztonsági kérdés nemcsak hogy eldöntetlen marad, hanem még jobban komplikálódott. A moszuli kérdés különben, amely Anglia és Törökország konfliktusából ered, sohasem fog a népszövetség keretében elintéződni. Vagy közvetlen megállapodást kell létesíteni Törökországgal, vagy pedig háboru fogja eldönteni a moszuli terület sorsát. Törökország nyílt lapokkal játszott, még az ülészak tartama alatt megkezdődtek a keresztény üldözések Irak azon részében amely még Törökország fennhatósága alá tartozik, a török csapatok pedig egyszerűen átlépték az angol zóna határait; a népszövetségi üléseken pedig Törökország megbízottja kijelentette, hogy nem hajlandó a népszövetség döntését kötelezőleg elismerni. A népszövetség tehát jobbnak látta a moszuli kérdést a két érdekelt állam sorsára bízni és semmiféle döntést nem hozott. Ezzel a ténnyel a népszövetség kiállította saját szégyenségi bizonyítványát s az ülészak bezárása után olyan kérdést hagyott nyitva, amely még súlyos komplikációkra vezethet a távoli keleten.

Az ülészakon lefolyt tárgyalások leginkább a biztonsági, a fegyverkezési és az arbitrázs kérdése körül forogtak, de minden pozitív eredmény nélkül. Az arbitrázsról és a leszerelésről addig nem lehet szó, amíg a biztonság kérdése nem talált általánosan megnyugtató megoldást. Igaz ugyan, hogy a genfi szerződés a biztonság kérdésében megállapítja azokat a módozatokat, amelyek a háborus konfliktusokat megszüntethetik, de a genfi szerződés nem léphetett életbe az Angliában fellépett kormányválság miatt, miáltal Angha nem volt abban a helyzetben, hogy a szerződést ratifikálja. A népszövetség előtt tehát a biztonság kérdése még a mai napig sincs rendezve s valószínű, hogy erre vonatkozólag a nemzetek között nem is fog létrejönni a megfelelő megállapodás.

Pozitív eredményt csak annyiban tudott elérni a népszövetség hatodik ülészaka, hogy beleegyezett a nemzetközi gazdasági konferencia összehívására, amelyen Németország is fog résztvenni és amely hivatva lesz a mai gazdasági krízist Európa összes országaiban megszüntetni. Ez a népszövetség legnagyobb és egyúttal legfontosabb eredménye, mert abban a pillanatban, amikor a gazdasági konszolidáció visszahozza a háboru előtti normális állapotokat, a biztonság kérdése magától fog megoldódni.

A „Balkan“ megállapítja, hogy Radics István genfi felolvasása felbomlasztotta a radikális-radicspárti megegyezést. Radics lehetlenné tette magát Genfben, mert olyan súlyos politikai kijelentésekre ragadtatta el magát, amelyek nem maradhatnak következmények nélkül. Azt mondják, hogy Radics beszédeit nem kell komolyan venni. Igaz ugyan, hogy Radics némelykor olyan bolondokat mond, hogy az ember szinte kétségbe vonja normális lelkiállapotát, de miután most a kormány megbízásából hivatalos minőségében egy világtörvény előtt nyilatkozott, nagyon is komolyan kell foglalkozni vele. Radics azt mondta a genfi felolvasásán, hogy Macedónia a mi keservünk, hogy a makedónok még maguk sem tudják, vajjon szerbek-e vagy bolgárok. Ez egy súlyos kijelentés, legalább is olyan súlyos, mintha Cankov mondta volna. A genfi világtörvény előtt tehát ellenségeink álláspontját hangoztatta Radics, amikor kijelentette, hogy a makedónok azt sem tudják szerbek-e vagy bolgárok. Ez egy olyan szégyen, amelyet nem lehet szó nélkül eltűrni. Ezek után teljesen lehetetlen Radicsékkal együtt tovább dolgozni. Mert Radicsnak tudnia kellett volna, hogy Macedónia nem is létezik, csak Délserbia, s hogy Délserbia a mi dicsőségünk, a mi egyetlen re-

ményünk, hogy igenis a mienk, szerbeké, horvátoké, szlovéneké egyaránt, s nem a bolgároké, Radics tehát destruktív munkát végzett,

amikor ilyen kijelentése ragadtatta magát. Egy ilyen emberrel teljesen lehetetlen a további együttműködés.

A DANUBIUS KLUBHÁZ TITKA

Vérvnyomokat, revolvert és gazdátlan sétabotot találtak a „Danubius“ csónakházában

Gyilkosság vagy öngyilkosság? — A rejtélyes vértócsa — A rendőrség nyomoz, de a hulla eltűnt — Őrizetbe vették a klubház házmesterét

Tegnap reggel óta rejtélyes és titokzatos eset foglalkoztatja a novisadi rendőrséget. A dunaparton levő „Danubius“ evezős egyesület csónakházában ugyanis vérvnyomokra és hatalmas vértócsára bukkant a klubház házmestere s a vértócsa mellett egy browning revolverre és egy gazdátlan sétabotot. *Hullának azonban sehol semmi nyoma*, a valószínűség pedig amellettt szól, hogy ezen a helyen *vagy meggyilkoltak valakit, vagy öngyilkosságot követett el* valaki. A rejtélyes eset már a kora reggeli órákban futótűzként terjedt el a városban s mindenütt óriási szenzációt keltett. A tett színhelyén azonnal a rejtélyes eset felfedezése után megjelentek Vukovojac államügyész, Skreblin vizsgálóbíró, Rakics Radenko rendőrkapitány, Malencsics rendőrfogalmazó és Dr. Cseremov Györgye tisztiorvos. A bizottság megállapította a tényállást, a rendőrség pedig haladéktalanul megindította a nyomozást.

A titokzatos ügyről a Délbácska munkatársa a következő részleteket közli:

A pecázó házmester

Ma reggel 7 órakor Tóth István, a „Danubius“ csónakház házmestere kiült a klubház alsó részén levő járdára és szokása szerint pecázott.

Ezen a helyen ugyanis leginkább sülloket pecáznak az amatőr halászok, Tóth István pedig, aki szintén szenvedélyes pecázó rendszerint a kora reggeli órákban szokta kirakni pecáit, a zsákmányt pedig mindig délelben szokta elfogyasztani a feleségével, aki különben tegnap is odaszólt az urának, amikor elhelyezkedett leshelyén:

— Aztán legalább kettőt fogjál, hogy jó ebédünk legyen!

Tóth István egy ideig némán szemlélte a vizet, amikor egy kis csónakban arra haladt egy katona és a klubház homloképülete előtt evezve, hirtelen megtorpant és hangosan odaszólt a házmesternek.

— Hej, vigyázzon egy kicsit arra a revolverre, még beleesik a vízbe.

— Micsoda revolverre? — válaszolta Tóth István.

— Hát nem látja, ott van egy revolver, mindjárt az ugródeszka mellett.

Tóth István rosszat sejtve hirtelen felugrott és a csónakház elejére sietett.

A szivverése is elállt amikor odalépett. A víz fölé kinyúló ugródeszkan, amelyet az evezős egyesület tagjai fürdés közben használnak. *sűrű vérvnyomokat, ettől balfelé hatalmas vértócsát, a vértócsa közepén egy revolvert, a korlát mellett pedig egy sétabotot fedezett fel.*

A házmestert annyira megdöbbentette ez a rettenetes látvány, hogy pár percig alig tudott szóhoz jutni. Amikor visszanyerte lélekjelenlétét, hangosan odaszólt a feleségének:

— Anyukám, jöjj ide azonnal! Itt valami bűntény történt.

A házmester felesége odarohant és meglepette állapította meg, hogy az ugródeszka tele volt vérről. Tóth István a felfedezésről azonnal értesítette a közelben posztoló rendőrt, aki viszont az ügyeletes rendőrkapitánynak tett jelentést a titokzatos esetről.

Gyilkosság vagy öngyilkosság?

A tett színhelyére kiszállt bizottság legelső sorban megállapította, hogy a véres tragédia tegnapelőtt éjjel történhetett, valószínűleg csak 10 óra után, mert este 10 óráig esett az eső, ha pedig előbb történt volna, az eső a vér-

nyomokat elmosta volna. A „Délbácska“ munkatársa, aki szintén megjelent a tett színhelyén, világosan megfigyelhette a lábnyomokat, amelyek tisztán körülrajzolódtak a nedves deszkákon. A lábnyomok után meg lehetett állapítani, hogy az illető *simmy cipőt* viselt. A nyomok után haladva megállapítást nyert, hogy a rejtélyes egyén a homokos dunaparttól érkezve az összekötő hidon áthaladva a csónakház alsó részére lépett, ott jobboldalra fordult és a sarkon áthaladva a csónakház Duna felé eső részére vonult, ahol az ugródeszka előtt megállt. Ha öngyilkosság történt, akkor az öngyilkos a korlátra akaszthatta a sétabotját és közvetlenül a víz mellett süthette el revolvert. A lövés után összeesett, a revolver pedig a csónakház padlóján akadt meg. A szájából, vagy a melléből kiömlő vér hatalmas vértócsát okozott, az öngyilkos teste pedig a haláltusában valószínűleg *beleesett a Dunába*. Ha gyilkosság történt, akkor valószínűleg a tettes hátulról lötte agyon áldozatát és holtan gurithatta a vízbe. Az öngyilkosság mellett azonban az a valószínűség szól, hogy a lábnyomok csak egy ember jelenlétére következtetnek, a vérvnyomok pedig csak azon az egy helyen voltak feltalálhatók, ahol az öngyilkosság történt, elesik tehát az a föltevés, mintha a tettes máshonnan hozta volna a hullát és az ugródeszkaról dobta volna be a Dunába.

Feltűnő, hogy a lövést a csendes éjszakában senkisé hallotta. Tóth István, aki a klubház felső emeletén lakik, kijelentette, hogy este 10 óra felé feküdt le és semmiféle lövést nem hallott. Kutyája, aki szintén a szobában tartózkodott, szintén nem nyugtalankodott, de nem hallotta a lövést a közelben levő 522. sz. vontatóhajó személyzete sem, pedig nagyon valószínűtlen, hogy a detonáció a víz mellett és csendes időben egyáltalán nem hallatszott volna. Az ujonnan épülő hidon állandóan egy ór tartózkodik, akit a rendőrség szintén kihallgatott, de az ór is azt vallotta, hogy semmiféle lövést nem hallott. Ez a körülmény természetesen még rejtélyesebbé teszi az öngyilkosság körülményeit. A hatalmas browning revolver, amely S. S. jelzésű, egészen különleges gyártmány, az eset felfedezése után ott feküdt a csónakház oldaljárdáján és a rendőrség megállapította, hogy *egy golyó* hiányzik belőle, nem lehet tehát kétséges, hogy egy lövés a rejtélyes éjszakán feltétlenül elhangzott. A korláton heverő gazdátlan sétabot derventai gyártmány, a boszniai Derventa botgyárban készült és egészen közönséges sima sétabot, amely sehogyan sem illik olyan személy kezébe, aki *simmy cipőt* visel.

Az öngyilkos személye ismeretlen

és a rendőrség nem is sejt, ki lehet a csónakház titokzatos áldozata, annál bevésőbb, mert mindezekig senkisé jelentette be hozzátartozójának vagy ismerősének eltűnését. A rendőrség tehát felkéri mindazokat, akiknek hozzátartozója eltűnt és eddig nem adott életjelt magáról, értesítsék erről azonnal a főkapitányság bünyügyi osztályát.

A rendőrség tegnap egész nap kutatásokat végeztetett a Dunában, de az áldozat hulláját nem lehetett megtalálni; a Duna ugyanis azon a helyen olyan mély és a sodra olyan erős, hogy a víz valószínűleg már régen lefelé sodorta a szerencsétlen áldozat holttestét.

Tóth István házmester az eset tisztázása érdekében egyelőre a rendőrségnél maradt őrizetben.

Döntő ütközet a siriai fronton

Nagy francia támadás a druzok ellen

Párisból jelentik: A „Petit Parisien“ jelentése szerint nagy francia támadás folyik a druzok ellen. A műveletben negyven ezer ember vesz részt negyven négy tankkal, harminckét autóval és kétszáznegyven repülőgéppel.

A francia külügyminisztérium a Párisban akkreditált külföldi képviselőket értesítette, hogy a katonai operációs műveletet következőben sem francia sem idegen alattvalók Marokkóba való utazása nem engedélyezhető, kivéve ha utlevélük specialis vízummal, a „Bon pour le Maroc“-cal van ellátva. Az új vízumokat a francia prefektusi konzulátusi hivatalban állítják ki.

Nem adnak kölcsönt Franciaországnak

Rosszul áll a francia kölcsön ügye Amerikában

Washingtonból jelentik: Az amerikai és francia küldöttség ma délután rövid teljes ülést tartott, amelyen Mellon államtitkár közölte a francia javaslatok elutasítását. Egyidejűleg az amerikai javaslatokról memorandumot nyújtott át, a francia küldöttségnek, amely holnapra helyezte kilátásba válaszáat.

A népszövetségi konferencia befejező tárgyalása

14 millió svájci frankot szavaztak meg az új népszövetségi palota felépítésére — A török delegátusok elutaztak

Genfől jelentik: A nemzetek szövetségének közgyűlésén a fegyverkezési kérdések tárgyalásánál de Jouvenel szenátor a többek között kifejtette, hogy a paktum annyira nyújtható, hogy a hágai nemzetközi törvényeknek nem nyújt elegendő védelmet. A népszövetségi paktum amely nemzetközi konfliktusok rendezésére szól azért is hiányos, mert egyetlen tanácsstag ellentmondása elegendő arra, hogy valamennyi többi tanácsstag visszanyerje cselekvési szabadságát. Épp így a nemzetek szövetsége egyik tagjának bátorsága elegendő arra, hogy egyik állam a neki kedvező időben háborút viselhesen. Ezen a hiányosságon csak azzal lehet segíteni, ha a döntőbírósi eljárást a szankciók gondolatával kötik össze.

Genf, szept. 25. A leszerelési konferencia és a döntőbírói szerződés megkötéséről szóló határozat elfogadása után a nemzetek szövetsége közgyűlésének érdeklődése hirtelen csökkent és üres padosorok előtt intézték el a napirend két pontját. A közgyűlés tizenegy millió hétszáz ezer svájci frankot szavazott meg, a közgyűlés céljaira szolgáló épület felállítására, amelyet 1928-ig építenek fel.

Genf, szept. 26. A mossuli kérdésben kiküldött delegátusok elhagyták Genfet és Angorába utaztak vissza.

Miért tagadnak az urak?

Széljegyzetek Matics és Rogulja kapitányok felmentéséhez

Már napok óta hangoztatják Dr. Ilics Brankó, Popovicki Pavle és a többi radikális korifeusok, hogy a radikális párt Matics és Rogulja rendőrkapitányok felmentésének ügyébe egyáltalán nem avatkozott be, hogy az nem más mint a „Délbácska“ tendenciózus beállítása s hogy a kapitányok felmentése kizárólag a miniszter adminisztratív intézkedése volt.

Ezzel szemben megállapítjuk, hogy a radikális párt magyar nyelven megjelenő hivatalos és félhivatalos orgánuma a „Kis Ujság“ körülbelül két héttel a miniszter intézkedése előtt előre bejelentette, hogy Rogulja és Matics kapitányok nyugdíjazása a radikális párt kiadására értelmében befejezett ténynek tekinthető. A radikális párt hivatalos lapja tehát még a

tényleges döntés előtt menesztette a két kapitányt s a hivatalos menesztelés két héttel később a „Kis Ujság“ prognózisa szerint pontosan be is következett. Miért tagadják tehát az

urak, hogy az ő tudtuk nélkül történt Matics és Rogulja kapitányok felmentése, amikor már előzőleg adtak utasítást a „Kis Ujság“ szerkesztőjének a puccs előzetes bejelentésére?

Hydroplánon repült a király a kotori öböl felett

A környezete ellenszegült a repülésnek, de a király visszautasított minden ellenvetést

Kotorból jelentik: A királyi pár Cetinjéből a legvadregényesebb és egyúttal a legveszedelmesebb autótutakat keresve utazott a montenegrói tengerpartra, ahol mint ismeretes, föl szállt a Karagyorgye hadihajóra, amelyről végig nézte a hadiflotta kitünően sikerült gyakorlatait.

Délben a haditengerészet tisztikara bankettot rendezett Ófelsége tiszteletére, ahonnan a Karagyorgye hajóra visszatérve bejárta a kotori öböl és kitüntette azt a 26 tengerészt, akik az angolokkal való mérkőzésben legyőzték a csolnakversenyben a világ legjobb evezőseinek tartott angol matrózokat.

Alekszandar király repülőgépen bejárta a kotori öböl környékét

Ófelsége a kotori öböl előtt végignézte 14 hidroplán gyakorlatozását és elhatározta, hogy egyik hidroplánon ő maga is körül fogja járni a kotori öböl. A király környezetében

levő miniszterek és magasrangú katonai funkcionáriusok minden erejükkel ellene szegültek ennek a kockázatos tervnek. Ófelsége azonban minden ellenvetést visszautasítva kijelentette, hogy ahol az ő tengerésztszizei és pilótái nem félnek, oda neki is kötelessége elmenni. Ezek után Ófelsége minden ellenvélemény visszautasításával felszállt az III. 5. számú hidroplánra, amely simán könnyen szállt fel a tengerből a tiszta napsütéses levegőben, majd a kotori öböl egy néhányszor körüljárva eltűnt a montenegrói hegyek mögött. Feszült és izgatott várakozásban telt el néhány perc, amikor a III. 5. számú hidroplán újra megjelent az öböl fölött és alig 15—20 pernyi körülrepülés után minden különösebb emóció nélkül leszállt a tenger színére.

A repülés után Ófelsége kijelentette, hogy életében hasonló nagy élménye nem volt és mindenkit kicsinyesnek és elmaradottnak tart, aki fél attól, hogy a technika vívmányainak mai korszakában repülőgépre üljön.

RÁKOSI NÉPBIZTOS RÉSZLETES KIHALLGATÁSA

Rákosi meg van győződve, hogy fel fogják akasztani

Az Ébredő Magyarok Egyesületénél és a Móvénál is voltak kommunista megbizottak

Budapesti tudósítónk jelenti: A mai nap eseménye Rákosi Mátyás elfogott népbiztos kihallgatása volt. Három nappal ezelőtt történt elfogatása óta teljesen elkülönítve őrizték Rákosi Mátyást. Délután két órakor vezették fel cellájából Heltényi főkapitányhelyettes elé, aki néhány kérdést intézett hozzá, majd Schweinitzer kapitány vette át a kihallgatás vezetését. Rákosi Mátyás alacsony köpcös negyven év körüli férfi. A háromnapos fogságban kinőtt borostás szakállával kellemetlen benyomást kelt. Schweinitzer kapitány leültette a teljesen megtört embert, aki a kapitány kérdéseire nyugodt hangon higgadtan válaszolt:

Nem számítok kegyelemre

— Kapitány ur — kezdte vallomását — nek akarok kertetni, megmondom őszintén, hogy idejövetelem célja a bolsevista propaganda és szervezkedés megindítása volt. Megmondom önnek, hogy amikor Magyarországra jöttem, meg voltam győződve, arról, hogyha elfognak, nem számíthatok kegyelemre. Egy percig sem számíthatok arra, hogy a szovjet kicserélésemet fogja követelni. Meg vagyok győződve, hogy fel fognak kötni.

Ezután nagy bőbeszédűséggel elmagyarázta politikai felfogását, majd áttért arra, hogy miképpen indította meg a kommunista szervezkedést. Rákosi Magyarországra jövelekor már a vidék több városában és Budapest hatvan gyárában már volt megbizottja a kommunista pártnak. A megbizottak hetenként jelentést tettek a munkásság hangulatáról. Rákosi elmondotta, hogy nem hitte, hogy a rendőrség ilyen gyorsan leleplezi őket, mert nagyon óvatosan dolgoztak. Szigorúan ügyeltek arra, hogy semmiféle levelezésnek ne maradjon nyoma. A párt ügyében beérkezett minden levelet átvizsgálása után át kellett adni egy bizalmi férfinak, aki megsemmisítette azt. Ennek az óvatosságnak köszönhető, hogy a rendőrség igen sok iratot nem talált meg és csak az ifjú munkások szervezetének teljes levelezését sikerült lefoglalni.

Az Ébredő Magyaroknál is helyeztek el kommunistákat

A kommunisták szervezkedése olyan kiterjedt volt, hogy még az Ébredő Magyarok

Egyesületében, valamint a Move alakulatokban is helyeztek el kommunistákat, akik ezeknek az exkluzív nacionalista szervezeteknek működéséről állandóan kimerítően tájékoztatták a kommunista pártot.

Rákosi azt állítja, hogy a propaganda pénzeket ő nem kezelte és így ezeknek hovatartozásáról nincs tudomása. Még néhány kérdésre vonatkozólag hallgatták ki Rákosit, azután félbeszakították a kihallgatást és visszavitték cellájába.

Holnap valószínűleg áthozzák az ügyészség fogházából a letartóztatott Vági Istvánt és szembesíteni fogják az elfogott kommunisták közül néhányat.

Rákosi újabb kihallgatása

Az újabb kihallgatás alkalmával Rákosi még a következőket mondotta:

— Sajnos tudom, hogy kicserélés aligha lehetséges. Azért, hogy én az akció megszervezésére idejöttem, tudom hogy nem jár még kötélt, de én vagyok az egyetlen népbiztos aki a rendőrség kezére jutott és én így sajnos nagyon jól tudom, hogy mi várhat reám. Amig ezeket mondotta idegesen kapkodott kezeivel.

— Hihetetlen milyen ügyesen dolgozott a rendőrség. Kérem még alig nyolc napja és az én életem egyszer s mindenkorra be van végezve. A magam jószántából vállalkoztam a magyar kommunista párt megszervezésére. Ezt csak azért tettem, mert azt hittem, hogy meg van hozzá a bátorságom, hogy ezt a veszélyes munkát elvégezzem. A bátorság és a biztonság ugyilátszik csak addig volt teljes, amig kézzelfoghatólag nem éreztem, hogy mi vár rám. Most sajnos nem mondhatom, hogy bátor és büszke ember vagyok, akiben semmi hiúság sincs az élet örömei után való vágyakozásra. Milyen különös az ember. Sohasem hittem volna, hogy ilyen ideges leszek, az ember sohasem tudja kiismerni önmagát.

Azután lehajtja a fejét, mostmár jóval nyugodtabb. Ugy látszik mostmár el lehet kezdeni részletes kihallgatását.

Rákosi Mátyás kihallgatása során még a következőket vallotta:

Különösebb összeköttetést nem tartottunk

fen a magyarországi szocialista munkáspárttal, mert hiszen ezek tulajdonképen önállóan intézték az ügyeket, legfeljebb ha megszorultak, pénzt kértek tőlünk, bár legtöbb esetben nem is kaptak annyit, mint amennyit kértek.

Kun Béla Bécsben tartózkodott

Kun Béla bécsi tartózkodására vonatkozólag Rákosi Mátyás kereken kijelentette, hogy Kun Béla augusztus 24-én Bécsben tartózkodott, beszélt is akkor vele, sőt együtt voltak egy szűkebb értekezleten. Rákosi Mátyásnak ez a vallomása azért fontos, mert hiszen a bécsi rendőrség és a sajtó határozottan cáfolják, hogy Kun Béla az utóbbi időben Bécsben járt volna. Rákosi Mátyás vallomása kétséget kizáró módon megállapította, a budapesti rendőrség állításának helyességét, hogy Kun Béla igenis Bécsben tartózkodott, legfeljebb csak az ottani hatóságok nem vettek arról tudomást.

Megállapították Vanecz Józsefről, hogy a fiatalok munkások között röpiratokat osztogatót, kisebb-nagyobb összegű pénzt adott nekik, csoportonként kocsmába vitte őket és borközi állapotban a legszélsőségesebb és legféktelenebb kommunista előadásokat tartott ezeknek a serdületlen fiatalembereknek. Idővel rohamcsapatokká akarta őket kiképezni. Ebben azonban a rendőrség megakadályozta, mert a vakmerő kommunista is a főkapitányságra került.

A ma délelőtti kihallgatáson azt is megállapították, hogy a Vági féle kommunista pártnak az volt a programja, hogy a karhatalmakat, a postásokat és a vasutasokat szintén el kell látni propaganda iratokkal és fel kell őket lázítani arra, hogy kellő időben csatlakozzanak a kommunista mozgalomhoz.

Budapestre is akart jönni Kun Béla

Vanecznek bevallása szerint tudomása volt arról is, hogy Kun Béla Budapestre is el akart jönni, hogy őt meglátogassa. Krausz Béla névre kiállított utlevele meg is volt erre a célra.

A vallomásokból a főkapitányságon megtudták azt is, hogy Kun Béla teljesen megváltoztatta eredeti külsőjét. Szakállt, bajuszt növesztett, amellyel adott esetben kellőképp el tudja változtatni a formáját. Vagy fekete papszemet vagy civkért visel és rendszerint autókerekedőnek, vagy autótügyöknöknek adja ki magát.

A rendőrség külföldön is nyomoz

Messzemenő intézkedések történtek, hogy a rendőrség nyomára jusson a kommunista propaganda pénz alapjának, annak a nagymennyiségű dollárnak, amely az eddigi bizonyítékok szerint Rákosi Mátyás és társainak kétségtelenül rendelkezésére állott és amelyből eddig a rendőrség semmit sem tudott megkapni. A nyomozás most nagy eréllyel folyik az ország egész területén, sőt a mai naptól kezdve fokozatosan kiterjed a külföldi adatokra is. A főkapitányságra ma épen külföldről jelentés érkezett, amely újabb messzemenő intézkedéseket tett szükségessé. Arról van szó, hogy a Budapesten leleplezett kommunista propagandával egyidőben a külföldről is megindul egy kommunista irányú propaganda, amely ugyancsak magyar területen akart forradalmat előidézni. Ezt a tervüket hirszerint még most sem ejtették el. A főkapitányság megtette a messzemenő intézkedéseket, hogy csirájában fojtsa el ezt az újabb kísérletet is, amelyre nézve azonban közelebbi felvilágosítást a rendőrségen egyelőre nem adnak.

CSÁNYI ZOLTÁN, LAKATOS
 Noviad, Željeznička (Petőfi) ul. 38. szám.
 Összecsukható vaságyságok, spartherek, gyermekkoscsik legolcsóbb árban kaphatók. - Nikkelez. - Galvanizoz.

HIREK

Öt deka sonkát az uramnak

— Jaj de hideg szél fuj, egész merevek már az ujjaim.
 — Talán indulnánk már haza, hiszen azt mondtad, mosoné van nálad és sok dolgod van.

— Igaz, nagyon is eltöltöttem az időt a cukrárszobában, de hát tudod néha csak kell menni emberek közé, pedig tudod drágám, hogy mit robotolok állandóan! igaz a gyerekek nincsenek már otthon, de az uram annyi sok dolgot ad, már reggel fél nyolckor reggeli kell neki, ha nyolcra irodába megy, aztán az az egy cseléd mindenre, mert én csak nem mehetek piacra no ugye, hát egy fulladás az életem. És ugy kell takarékoskodni, de ugy. Kiszámítja nekem, hogy enyi és nem több és ebből ki kell jönni. Hát gondolhatod...
 — De hiszen a férjed...
 — Csak hagyd, micsoaa igényei vannak, most eszébe jut neki, hogy egy éve nem evett sonkát, hát ma az kell neki.

— Hiszen alig költ magára valamit, foltos kabátban jár, azt gondoltam...
 — Ne gondoldj szívem semmit, mert szörnyű egy ember, ha szólok, hát azzal érvel, hogy napi tíz órát görnyed, soha egy korsó sört se iszik, hát egyszer vágyik egy kis sonkára. Épen itt vagyunk, bejössz vélem? ... Hiába ez a legjobb csemegeüzlet Novisadon. Kérek öt deka sonkát szeletelve.

— Mennyit kérem?
 — Öt dekát. Ó csak az uramnak veszek, olyan drága az ilyesmi, én lemondok róla, csak neki legyen vacsorára... Óh Kolarski ur, már van újra libamájas szendvics? (Kettőt szempillantás alatt elfogyaszt). Hogyhogy, már pástétom is van? (Három csekélység úgy tűnik el, hogy csuda). Micsoaa, ősi barackok és ilyen korán! Hja itt az ősz! Az aromája jellegesen, ez hiába a legjobb gyümölcs, ez a pirosas még jobb (már a negyediknél tart.)
 Elkészült a férj sonkacsomagja.
 — Szabad még szolgálnunk? Kitérő friss rumos meggy érkezett.
 Kóstolgatja.

— Ugyan nézd, de finom.
 — Én nem kérek, nem tudnék vacsorázni.
 — Jaj, vacsora, sietnem is kell igaz, én nem vacsorázom ma sem, megpróbálom ezt a karlsbadi kurát, de ha le nem fogyok, megírom én, hogy mit ér a tudomány.

— Parancsoljon, kassza 129 dinár 50 para.
 — Látod szívem, szörnyű, ilyen csekélységekért és annyi pénz. Pedig csak 5 deka sonkát vettem az uramnak.

1925. szeptember 27. Vasárnap

Római katolikus: *Kozma és Demeter*.
 Protestáns: *Adalbert*. Görög keleti: *Sz. ker. jelmag*. A nap kel 5 óra 52 perckor, nyugszik 17 óra 50 perckor. A hold kel 21 óra 26 perckor, nyugszik 12 óra 26 perckor.
 Nemzeti Színház: *Lengyelvér*, *Apollo* mozi: *A világ legszebb asszonya*. - *Labdarugás*: *Macsva* (Sabac)—*Radnicski* (Karagyorgye páya).

Időjárás: Az Eszaki tenger fölött erős depresszió uralkodik, amely heves szeleket idéz elő. Egész Középeurópában fehérs és esős idő van, derült csak a tengerpart vidéke, Görögország és a Varsótól Prágáig terjedő vonalon. A hőmérséklet mindenütt süllyed.

Jóslat: Országunkban a légnyomás nem fog mutatni jelentős változásokat, a szelek gyengülnek, a kiderülés nyugatról kelet felé fog terjedni. Eső már nem lesz, a hőmérséklet emelkedése várható.

A budapesti meteorológiai intézet jelentése:
 A hőmérséklet alacsonyan jár, de mégis magasabb a normálisnál. Enyhe idő, helyenként eső várható.

Egyházmegyei hírek. A legilletékesebb egyházi személyek értesítés-alapján Zichy Gyula az ujonnan kinevezett kalocsai érsek az érseki iroda vezetésével pécsi oldalkanonokját, Mosonyi Dénest bíza meg. Az új irodavezető pécsi kanonoki stallumát feicseréli Ámon Pál prelatus kanonokkal, aki Pécsre költözködik. A nagyszeminárium rektori mékkóságára pedig Révay Tibor dr. prelatus-kanonokot nevezte ki.

A noviszadi mérnöki kamara felhívja a körzetébe tartozó összes mérnököket (Bacska, Beograd, Szerémmegeyei, Drinamelléti, Dunamelléki és valjevói körzet), akik S. H. S. állampolgárok és akik foglalkozás nélküliek vagy olyan állásban vannak, amely nem felel meg speciális szakmájuknak, jelentsék be erre vonatkozó adataikat a legrövidebb időn belül a noviszadi kamarának.

A temerini tanítók államnyelvi vizsgája. A temerini tanítók, akik az eddig megejtett államnyelvi vizsgákon sikertelenül vizsgáztak, az idén, e hó 22-én megejtett államnyelvi vizsgát sikerrel tették. Ezek Kovács Antal, Szalai István és Tóth Pál.

Házasság. Bársony Ilonka urleány és Fülöp Mihály a mai napon házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett).

A cseh tábort püspöki nyugdíjazták — **a szentévi zárandoklás miatt.** Bombera kat. tábort püspök, aki a cseh zárandoklatot a Szentatya elé vezette, a szocialisták nyomására a hadügyminiszter nyugdíjazta.

Nyugdíjasok figyelmébe. Felkérjük t. tagjainkat, hogy f. év október hó 4-én d. u. 2—4-ig tagdíjaikat Futaki-utcai Maros-féle vendéglőben befizetni sziveskedjenek annál is inkább mert a nem fizetőket, sajnálatunkra bár, de kénytelenek leszünk a tagok sorából törölni. Egyben értesítjük a t. választmányi tagokat, hogy ugyanaz nap d. u. választmányi ülést tartunk, amelyre szives megjelenésüket feltétlenül kérjük. Az elnökség.

Habsburg Lotharingiai Lipót herceg komlókereskedést nyitott. Bécsi jelentések szerint Habsburg Lotharingiai Lipót néven új céget jegyeztek be Bécsben. Habsburg Lotharingiai Lipót, aki testvérének a weimari királyi herceggel az összeomlás után is Bécsben maradt és minden rangjáról lemondott, komlókereskedést nyitott. Habsburg Lotharingiai Lipót, aki egyszerű nemes családból származó leányt vett el feleségül, már több mindennel megpróbálkozott de ezek a foglalkozások nem váltak be és most komlókereskedéssel próbál szerencsét.

A népszövetség berekesztette ülészakát. Genfből jelentik: A nemzetek szövetsége közgyűlése ma délután választja meg a tanács hat nem állandó tagját és azután háromheti ülésés után berekeszti hatodik ülészakát. Délelőtt különböző költségvetési adatokat tárgyaltak. A nemzetek szövetsége valamennyi ágazatának kiadásaira háromszázhusz millió svajci frankot irányoztak elő, mintegy ötszázezer frankkal többet mint a múlt évben.

Pokolgéppel akartak felrobbantani egy tengeri hajót. Londonból jelentik: A Berengári nevű hajó ellen pokolgépes merényletet akartak elkövetni. Kézi börtöndben feladták a pokolgépet, azonban a börtönd lemaradt a hajóról. A kikötőben felfedezték a pokolgépet és ártalmatlanná tették. Még mielőtt ártalmatlanná tették volna, a parti ható-

APOLLO A világ legszebb asszonya
 Szept. (Die schönste Frau der Welt)
 25-26-27. Monumentális alkotásu film 6 felvonásban. — Főszereplők: Lee Parry és Olaf Fyord

ságok tudomást szereztek a merényletről és rádió útján értesítették a hajó kapitányát arról, hogy pokolgép került a hajóra. A kapitány átkutatta a hajót és biztonságba helyezte az utasok egy részét. Később kiderült, hogy az izgalom főlegesen volt és a pokolgép a kikötőben maradt. A hajón ezerhétszáz utas volt, akiknek nagy részét elpusztította volna a felrobbanó pokolgép.

— **Statisztika a londoni repülőszerecséltenségekről.** Londonból jelentik: Az utóbbi időben ijeszten megzaporodott a repülőszerecséltenségek száma. Tegnap nagy magasságban összeütközött két repülőgép és mind a két pilóta szörnyethalt. Ezzel az esettel kilenc nap leforgása alatt tíz repülőszerecséltenség volt. Ebben az évben zuhanás, vagy összeütközés következtében negyvenegy angol repülőtestet illetve repülő osztálybeli katona halt meg.

— **Akasztás lesz Budapesten.** Budapestre jelentik: Két évvel ezelőtt Lukszics József napszámoslegény borzalmas kegyetlenséggel meggyilkolta Pestlőrincen Dr. Simay Endre hírlapírót és öreg édesanyját. Fejszecsapásokkal végzett a gyilkos két áldozatával, azután kirabolta a kis lakást és hogy a rablógylkosság nyomait eltüntesse, petroliummal felgyújtotta az áldozatok ágát. Pár nap múlva már kézrekerült és a pestvidéki törvényszék életfogytiglani fegyházra ítélte. Az ítéletábla azonban az ítéletet megváltoztatta és Lukszicsot halálra ítélte. Az ítéletet a kuria is helybenhagyta. Lukszics József kedden délelőtt hajtja végre a halálos ítéletet Golg Károly álami hóhér.

— **Óvatosak a párisi kommunisták.** Prágából jelentik: A cseh kommunisták holnap kezdődő második konferenciáján csak a párt-sajtó képviselői vehetnek részt.

— **Lezuhant repülőgép.** Rómából jelentik: Bonzana tábornagy pénzügyi alállamtitkár tegnap a novarai nagygyakorlat alkalmával egy közeli parancsnoksághoz repült. Defektus következtében a motor egyszer csak kihagyott, a repülőgép lezuhant és darabokra tört. A tábornok és a pilóta sértetlen maradt.

— **Tüntetnek a párisi anarchisták.** Párisból jelentik: Az anarchisták tegnap este tüntetést akartak rendezni a marokkói háború és a postatisztviselők elbocsátása ellen, de a rendőrség ebben megakadályozta őket. A St. Labare vasútállomás előtt a rendőrség tizenöt anarchistát letartóztatott. Ejszaka ismét nyugalom van. A kommunisták a párt utasítására a tüntetésben nem vettek részt.

— **Panamáznak a központi szeminárium felvidéki birtokával.** A felvidéki csehszlovák földosztó hivatal elhatározta, hogy bérbeadja a budapesti papnevelő intézet nyitraperecsényi birtokát. A cseh likvidációs bizottság által kezelt birtokok közül ez a legjobban felszerelték egyike és legjobb jövedelmezőségű is. A bérbeadás háttérben, hír szerint, mint új földesur, *Rajnoha Aladár*, Srobár jövendőbeli veje szerepel, aki állítólag kedvező feltételek mellett jutna a bérlethez. Az egyik pozsonyi újság megjegyzi, hogy a közvélemény nyilvános árverést várt a birtok bérletére, amit azonban a likvidációs bizottság elfelejtett közzétenni. A felvidéki lakosság különféle rétegeiből már is élénk tiltakozások hallatszanak az ellen, hogy Srobár leendő veje részére a köz megkárosítása árán szerezzenek hozományt, illetve apanázt.

— **Hajóösszeütközés a tengeren.** Párisból jelentik: A ötös számú tengeraltjáró tegnap este a Block Izlandtól husz mérföldnyire összeütközött a City Of Rome gőzössel. Harminchétf ember vízbe fullt, a gőzös a tengeraltjáró személyzetéből három embert megmentett.

— **Veszélyes névnap.** Pozsonyból jelentik: Kőszeghy István bazini lakos augusztus 20-án szándékozott névnapját megünnepelni és erre meg akarta hívni barátait és jóismerőseit, úgy amint azt már évek óta minden augusztus 20-án megteszi. A községi előjáróság azonban betiltotta a névnap megünnepelését. A betiltás indoklása az hogy Szent István napján nem lehet névnapot ünnepelni, mert az könnyen veszélybe sodorhatja a cseh köztársaságot.

Vagy ugy?

— Tegnap, — szolt Pamacs úr egy baráti körben, — voltam Lugosinál és épp akkor érkeztem oda, mikor a feleségét megverte.

— Megverte a feleségét? — kérdezték kórusban a barátai.

— Igen, de abbahagyta, mikor engem meglátott. De én mondtam Lugosinak, hogy csak folytassa minden ceremónia nélkül.

— Hogyan? — pattant fel az egyik jelenlevő, — ahelyett, hogy közbeléptél volna egy jó szóval, azt mondtad neki, hogy folytassa? Ez borzasztó!

— Szörnyű — kiáltott egy másik.

— Rá kellett volna bérni, hogy hagyja abba és béküljön ki a feleségével, — jegyezte meg a harmadik. — De hogyan végződött azután a dolog?

— Könnyű elképzelni, — szolt Pamacs ur nyugodtan, — Lugosi, aki gyakorlott sakkjátékos, néhány lépés után mattott mondott és megnyerte a játszmát.

— **Liquidálják a háborút.** Budapestre jelentik: Az igazságügyminiszter legújabb rendeletével a háboruban eltűnt katonák nyilvántartására vonatkozó eddigi rendeletét hatályon kívül helyezte. A rendelet értelmében mindazok a katonák, akik a világháború kitörése óta a trianoni békekötésig semmi életjelt nem adtak magukról és életbenlétükről semmi hír nincsen, halottaknak nyilvánítandók.

— **A „Fruskagora“ turistaegyesület** vasárnap, szeptember hó 27-én nagy kirándulást rendez a Goli Bikocsra, onnan a Dobra Vodára, Grgetegre és a Velika Vodára. Ezuttal utoljára közlekedik a kirándulóvonat is, amely reggel 6 órakor indul. Október elseje után a turista vonat már nem közlekedik s az egyesület tagjai ezentúl hajón fognak indulni Kamenicára s onnan gyalog a Fruskagora minden irányába. A mai kirándulás résztvevői a kiránduló vonaton féláru jegyet fizetnek.

— **A Jadranszka Strazsa** egyesületi alapja javára adományoztak: Községi előjáróság, Srpski Miletics Din. 300.—, községi előjáróság, Deronja Din. 200.—, községi előjáróság, Novi Futog Din. 50.—, községi előjáróság, Priglevec Sv. Ivan Din. 200.—, továbbá a gajdobrai községi előjáróság Din. 200.—, az adai Din. 500.—, a crvenkai Din. 200.—, és a turiai községi előjáróság Din. 100.—. Mint alapító tagok beléptek az egyesületbe a Novi Vrbasi községi előjáróság 8000 dinár és a Stari Becseji községi előjáróság 1000.— dinár adománnyal. A Jadranska Strazsa novisadi főbizottsága a legmélyebb háláját fejezi ki a nemeslelkű adakozóknak.

— **Anyakönyvi kimutatás** folyó évi szeptember hó 21-től folyó évi szeptember hó 28-ig. Született összesen: 17 (tizenhét) gyermek és pedig 9 (kilenc) leány és (nyolc) fiú. Házasságot kötött összesen: 9 (kilenc) pár és pedig: Goldmann Ludwig pék, és Hauser Éva. Szécsényi János soffőr és Lauermann Magdolna. Ifj. Csáki Sándor földművelő, és Pálincsa Franciska (Csurog). Király Gyula közsörüs, és Erdélyi Rozália. Vracsarits Borivoj cipész és Borbély Amália. Fülöp Mihály kereskedő, és Barsony Ilona. Milivojevits Radivoj földművelő (S. Sv. Iván) és Miodragovits Milana (Noviszd). Krizsán Péter földművelő, és Nedelykov Szilvka. Papp László kereskedő és Szabó Terézia. Elhalt összesen: 11 (tizenegy) egyén és pedig: Bradarits Mihajlo kereskedő, 53 éves. Pap Anna, 1 hónapos. Özv. Jakovljevits Mitáné, szül. Riszter Theodora, 74 éves. Puzits Julka, 2 éves (Krusedol). Özv. Nikolits Petárné, szül. Jelena . . . . 38 éves (Vrdnik). Szilvits Sztevánné, szül. Adamovits Emília, 49 éves. Özv. Schmidt Ferdinándné, szül. Kradvol Anna, 85 éves. Ifj. Szávits Gyorgye, 1 hónapos. Divjakovits Petár, 11 éves. Milutinov Ivánka, 3 hónapos. Paczal János, városi szegény, 76 éves.

(x) **Orvosi hir.** Szilasi László dr. orvosi rendeléseit *Novisadon jevrejska u. 4. sz.* alatt október hó 1-én megkezdi, urológiai-sebész, (vese, huygycs) betegségek részére.

(x) **Ugrai Lajos** nyug. polg. isk. tanár hegedű és zongora órákat ad lakásán, Petra Zrinjskog ul. 27. szám. 1695-1-0

— **A király visszatérése Beogradba.** Mint értesülünk, a király október 7-én érkezik vissza Beogradba. Ugyanaznap érkezik Beogradba Pasics miniszterelnök is, aki feltétlenül ragaszkodik ahhoz, hogy a király megérkezése napján szintén a fővárosban lehessen.

— **Egy európai hírű magyar jezsuita 50 éves jubileuma.** Pécsről jelentik: Szombaton bensőséges ünnep színhelye volt a pécsi Pius főgimnázium. Akkor ünnepelte meg tanári működésének félszázados, szerzetesi fogadalomtételének pedig 60 éves évfordulóját. Thahammer János jezuitársasági atya, az európai hírű tudós. Eredetien nyelvésznek készült, el-sajátította a klasszikus nyelveket, amelyek mellett a modern nyelvek közül a németet, franciát és az olaszt is tökéletesen beszéli. A természet iránti szeretete azonban már kalocsai tanár korában a természettudományok művelésére predesztinálta. Bejárta az egész országot és több-ezer darabból álló légygyűjteményt szedett össze, amelyről a világ természettudósai egész könyvtárakat írtak. Érdekes, hogy kutatásai során felfedezett új légyfajtákat a tudósvilág az ő nevével nevezte el. A tudós professzort ifjúsági ünnepély keretében ünnepelték, amelyen résztvett Zichy Gyula gróf kalocsai érsek is, aki szívélyesen üdvözölte a rendkívül szerény tudóst.

— **Halló! Halló!** — Hallotta, hogy mily szenzációs meglepetést tart számára a Kath. Olvasó Kör? (Épres u. 16.) ha részt vesz a f. hó 27-én rendezendő nagy szüreti mulatságán?

— **Nem tudja?**

— **Megsugom magának.** Kellemes szórakozást, élvezetet és jó étvágyat a sült malachoz, melyet Ön is megnyerhet a belépti jegyével.

— **Vatikáni szabad kikötő.** Az amerikai „Daily Express“ szenzációs hírrel lepi meg olvasó közönségét. Nincs kevesebb szó mint arról, hogy a Vatikán szabad kikötőhöz jut. Az olasz kormány a vatikáni kert meghosszabbításában lévő földterületet régebben áruba bocsátotta 2 millió dollárban szabva meg árát. A Vatikán már régen meg akarja venni azt a földterületet, hogy úgy a tengerhez kijusson. Az olasz kormány a Szentszék ezen szándékát a legkészségesebben támogatta s a nevezett földterület árát tetemesen leszállította. Ezzel a Vatikán azon kedvező helyzetbe jutott, hogy a külföldi diplomatakkal és kurirokkal szabadon közlekedik exterritoriális jogánál fogva.

Hirdessen a Délbácskában

A megzavart munkásból

Kupreski Bogdán novisadi cipészsegéd március 22-én a „Tri sesira“ vendéglőben összeszólalkozott Hest Jenő péksegéddel. A vendéglőben éppen a munkásbált tartották, amikor Kupreski simmyzés közben véletlenül meglökte Hest Jenőt. A meglökött péksegéd dühbe gurult és gorombasággal válaszolt. Éjjel felé a péksegéd eltávozott a vendéglőből és a Futaki út felé tartott. Kupreski néhány barátjával utánament és az Aleksander laktanya előtt megszurkálta. Kupreskit tegnap vonta felelőségre a novisadi törvényszék súlyos testi sértés miatt és a veszélyes szurkálót egy évi börtönre ítélte.

Orgazdák a bíróság előtt

A novisadi törvényszék büntetőtanácsa tegnap tárgyalta Petrovics Mica, Dejanovics Zorka, Rakics Jovan, Rakics Draginja és Vince Katica novisadi lakosok bűnügyét, akik a Miroslavjevics Testvérek és Monasevics Dusan nagykereskedőktől lopott holmit vásárolták össze. Miután a tárgyalásra nem jelentek meg az összes tanuk, a tárgyalást elhalasztották.

A mai mérkőzés

A sabáci ujdonsült elsőosztályú csapat novisadi bemutatkozása érdekesnek ígérkezik. A novisadi kerület intézőbizottsága kétségtelesen a hétköznapi sportszerűségénél jóval magasabb fokú jóindulattal segítette a sabáci Macsvát utjában, amely a többiekénél sokkal simább ösvényeken vezetett az első osztályba. A csapat tudásáról szállingózó kedvező hírek, és az ezek mellé feltételezett sportszerű gondolkodás mód segítette ezt az egyesületet csekély fáradsággal oda, ahova a többiek sok évek nehéz küzdelmei át sok érdemet szerezve kerülhettek csak fel.

Joggal elvárja mindenki, hogy ez a csapat is éppúgy mint a többiek a bajnoki mérkőzések komolyságát átérve kezdje meg első szereplését. A multheti legelső mérkőzésén ez nem következett be. A csapat és közönsége olyan sportszerűtlen és modortalan magatartást tanusított, amely még a mi mélyen leszállított igényeink mellett is feltűnést keltett.

Szeretnők azt hinni, hogy ezek a hibák éppen az első szereplés túlfokozott izalmának folyománya. Hogy a csapat mai első bemutatkozása alkalmával egy csapásra elfeledtetni az utolsó napok kellemetlen híreit és játékával meg viselkedésével méltóvá válik arra a szerepre, amellyel novisadi küzdőtársai ide felszították.

A Radnicski fiatal csapatát a sabáci együttes kemény próba elé állítja. A csapat főerősége a csatársor, amely rendkívül gyors és fejlett technikájú játékosokból áll. A halvesor és az egész csapat legjobb embere Kiss a budapesti KAC volt játékosa, míg közvetlen védelme erős testalkatú jó rugású játékosokból áll.

A mérkőzés a fedezetsorok kemény erőpróbája lesz és a jobbnak győzelmét fogja eredményezni. Mi a Radnicskiét látjuk két gól erejéig jobbnak.

A mérkőzést Zsivánovics bíraskodása mellett fél négykor kezdik a Karagyorgye pályán.

Mačva—Radnički

Sabac—Novisadon először bajnoki mérkőzés d. u. 1/4 órákor, Karadjordje Sporttelep

Rejtvénypályázat

A „Délbácska“ szeptember 20-iki számában közölt rejtvény megfejtése:

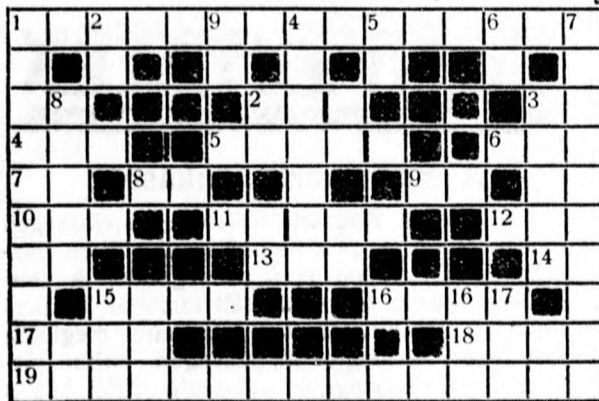
Benfentes.

Helyesen megfejtették: Klippel János, Huber Elemér, Vukovich Károly (Bács) Trebotický A. M., Horváth József, Fernbach L. (Sombor) Saly Zoltán, Militár Rezső, Topalits János, Hubert Erzsike, Gózy Osvald, Ivanitz Péter, Csabrajetz László (Srbobran) Klemm Károly, Alexiné, Sággy M. Brunner Imre (Sombor), Simetics Béla, Zseli Mátyás, Lütze Vilmos, Keszler Tibor. A megejtett soroláson a könyvjutalmat

Hubert Erzsike

Novisad, Sarajevska ulica 2. nyerte meg. A nyertes a jutalmat a szerkesztőségben átveheti.

Keresztrejtvény

Magyarázat:

Vízszintes:

- 1) Novisad legelőkelőbb helyisége
- 2) téli gyümölcs
- 3) Fa része
- 4) orosz, angol, vagy francia folyó, idegen cím is lehet
- 5) szóddával jó (fonetikus)
- 6) nyelvtani és bibliai kifejezés
- 7) házi állat
- 8) és 9) az első két szó, amit iskolában tanulunk
- 10) kenyéryanag
- 11) külföldi bonbon
- 12) probléma, visszafelé olvasva évszak
- 13) tiszamenti község

- 14) plasz helyeslő szócska
- 15) sütemény, madár és cigány
- 16) tragikus alak
- 17) francia férfi név
- 18) becéző férfi név
- 19) új találmány.

Függőleges:

- 1) Az 1. vízszintes tulajdonosa ez szeretne lenni
- 2) hegedűhur
- 3) női név
- 4) egyhangu
- 5) görög betű
- 6) fordítva inagyar névmás
- 7) amerikai állam
- 8) torta is, zenész is
- 9) kis gyerek teszi
- 15) helyhatározó rag
- 16) tiszamenti község
- 17) visszafelé olvasva ezt ad a jó játékos.

A keresztrejtvény megfejtési határideje 1925. október 3.

A megfejtők között a következő jutalmakat sorsolunk ki:

- Első díj: Egy különleges francia torta.
Második díj: Fél kilogramm bonbon.
Harmadik díj: Egy zsur torta.

4. számú sportrejtvény.

HIMLŐ

Megejtési határidő október 3.

A megejtést október 3-i számunkban közöljük.

Megejtés

A megejtő neve és címe

Olvassa a Délbácskát!

Rejtvénymegfejtés

A szeptember 20-i számunkban közölt 3. számú sportrejtvény helyes megfejtése:

Diszkoszvető:

Megfejtették 184-en. A megejtett soroláson a következők nyertek:

Dobanovacska Milán (Kiszácsi u 15.) 1 pár Fischer-féle harisnyát.

Halasi Rózsika (Bátorijeva 13.) egy üveg SOA kölni vizet.

Király András (Magyarska ul. 49.) 5 darab Wagner-süteményt.

Somogyi Zoltán (Kamenicska 54.) 5 darab Wagner-süteményt.

Balázs Duci Duci (Darányi-telep 107.), a „Délbácskát“ fél hónapra.

Leggyorsabban

ugy kaphat vizumot, ha utlevelét **Lusig Lajos váltóüzletébe**, Novisad, Kr. Alex. ul. 13. küldi.

Szept. 25	Zürich zárlat	Beograd zárlat	Zagreb zárlat	Newyork zárlat
Beograd	9.185	—	—	178.1/8
Zürich	—	1089.—	—	1930.50
Newyork	518.—	56.42	—	—
London	25.10	274.—	—	484.5/8
Páris	24.55	267.75	—	473.—
Milano	21.07	231.—	—	407.—
Prága	15.36	167.40	—	296.25
Berlin	123.35	1344.—	—	2380.—
Budapest	0.007260	0.0790—	—	14.—
Brüsszel	22.65	—	—	436.50
Bécs	72.96	0.0794	—	14.1/8
Bukarest	2.50	27.75	—	49.—
Amsterdam	208.35	22.64	—	4020.—
Szótija	375.—	—	—	—
Krisztiania	—	—	—	—
Szaloniki	—	—	—	—
Stockholm	—	—	—	—

Beogradi tőzsde

1925 szeptember 26, 5 óra

Bécs	0.0795—	Prága	167.30
Páris	268.—	Zürich	1089.—
Milano	228.—	London	273.25
Newyork	56.25	Budapest	—

Irányzat: kicsit szilárd

Zagrebi tőzsde

1925 szeptember 26, 5 óra

Bécs	0.079350	Prága	167.25
Páris	268.—	Zürich	1089.—
Milano	228.50	London	273.50
Newyork	56.35	Budapest	—

Irányzat: lanyha

Chicagoi terménnytőzsde

1925 szeptember 26, 10 óra

Buza	Tengeri		
Szeptember	141.50	Szeptember	79.50
December	143.—	December	78.1/8
május 1926	145.1/8	május 1926	82.25

Irányzat: buza változókéony, tengeri szilárd (AVALA)

Novisadi terménnytőzsde

1925 szeptember 26. (Hivatalos jegyzések)

Buza

bácskai Usancen, d.k. kötés 247·50-250 300 mm

Árpa

bánáti 65. . . . . kötés 205.—, 100 mm

Tengeri

bácskai duplikát kassza kötés 177·50, 700 mm
bánáti duplikát kassza kötés 172·50, 500 mm

Buzaliszt

bácskai nullás komb d.k. kötés 410.—, 700 mm
kenyér 80% X-XI zsák n. kötés 295.—, 1500 mm

Bab

bácskai fehér . . . . . kereslet 225.—
szerémi fehér . . . . . kereslet 225.—

Irányzat: lanyha

Hétfőn, szeptember 28-án a tőzsde zárva.

Piaci árak szeptember 19-én:

Vágómarha la	—	—	9.—10.50
Borju	—	—	14.—17.—
Sertés	—	—	13.—15.—
Malac 4—6 hetes	—	—	—
Bárány	—	—	11.—13.—
Vágott hal	—	—	20.—25.—
Hal	—	—	15.—20.—
Hal, apró	—	—	10.—14.—
Hízott lud kiló	—	—	17.—18.—
Sóvány lud párja	—	—	90.—120.—
Fiatallud párja	—	—	80.—100.—
Kacsa párja	—	—	50.—60.—
Pulyka pár	—	—	85.—100.—
Csirke, rántani való	—	—	35.—45.—
Tojás	—	—	1.—
Muhar széna	—	—	—60.—70
Szalma	—	—	—50

KERESKEDŐK FIGYELMÉBE!

Mindenszenti gyertyák legolcsóbban **Peklónál** kaphatók Novi Sad, Ustavka ulica 29. szám.

— **Dr. Nenadović J.**, az állami kórház bő- és nemibajok osztályának főorvosa utjáról visszatért és rendel Jevrejska ul. 11.

A DUNA VIZÁLLÁSA

Szeptember 10-én reggel	—	—	477
Szeptember 11-én	—	—	472
Szeptember 12-én	—	—	461
Szeptember 13-án	—	—	448
Szeptember 14-én	—	—	437
Szeptember 15-én	—	—	406
Szeptember 16-án	—	—	391
Szeptember 17-én	—	—	376
Szeptember 18-án	—	—	364
Szeptember 19-én	—	—	355
Szeptember 20-án	—	—	345
Szeptember 21-én	—	—	333
Szeptember 22-én	—	—	318
Szeptember 23-án	—	—	302
Szeptember 24-én	—	—	292
Szeptember 25-én	—	—	284
Szeptember 26-án	—	—	273

Csinos vaságyak sodrony matracca!
részletfizetésre **600 dinárért** kaphatók **Peklónál** Novi Sad, Ustavka ulica 29. szám.

Hirdetőink figyelmébe!

Vasárnapi számunk részére hirdetéseket csak szombat délig, hétköznapokon pedig délután 5 óráig veszünk fel.

A „Délbácska“ kiadóhivatala.

Győződjön meg **tűzifa szükségletét** róla, hogy a legjobban fedezheti **D. D. za Eksploataciju Drva-nál**, Novisad, Telefon 455. A Strand mellett.

Küldje be előfizetését!

Tisztelettel felkérjük a vidéki, hátra ékban lévő előfizetőinket és viszontárúsítóinkat, hogy az egyidejűleg megküldött felszólításunkon jelzett összeget forduló postával utalványozni sziveskedjenek, nehogy a lap további küldését kénytelenek legyünk beszüntetni. Teljes tisztelettel „Délbácska“ kiadóhivatala.

Szerkesztésért felel: **TOMÁN SÁNDOR**
Kiadó: „DELBÁCSKA“ lapkiadóvállalat

Nyilt-tér*)

Nyilatkozat.

Nekem alulírottak, Sándor nevű fiam a katonaság kötelékéből megszökött. Kijelentem, hogy őt mint gyermekemet továbbra nem ismerem — és érte semminemű felelősséget nem vállalok.

Bač Gradiste, 1925. szeptember 20.

1788-1-3

Bencz János.

E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

FIGYELEM!

A bécsi Messén sikerült készpénzbevásárlásaim révén **kiválsan előnyös áron** több ezer darab legújabb divatu **női és leánykakabátokat, selyem és szövet utcai és estélyi tolettéket**, mindennemű **női szörmebu adákat, sportkabátokat** beszerezni, melyeket

kiárúsításszerű árban

bocsájtunk eladásra. Ezen előnyös vásárlásunk révén **mindennemű szörme** árak **en gros** árakon kerülnek **detailban** is eladásra. — Ajánljuk ezenkívül **férfi, fiu és gyermekruhákat, télikabátokat, raglánokat, városi bundákat** rendkívül jutányos árakon.

Roth Manó és Fiai, Novisad.

1766-1-3

APRÓ HIRDETÉSEK

Apolló Mozi büfébe **EL-ÁRUSÍTÓLÁNY** felvétetik. Bővebbet Erdélyi cukrászüzlet.

1817-1-2

VILLA, amely 6 szobából, konyhából, mosókonyhából, cseledszobából, éléskamrából, angol klozet, fürdőszobából, házmesteri lakásból, nagy pincéből és a többi szükséges mellékhelyiségből áll, vízvezetékekkel és mély kuttal ellátva, villanyos megálló mellett jutányosan eladó. Megtekinthető naponta d. u. 3-5-ig a háztulajdonosnál, Futoski put 91. 1-3

RETORTAFASZENET és **TŰZIFÁT** ajánl Hubert Lajos, a tesliczi iparművek vezérképviselője Novisad. Postafiók 25. 1-0

Állandó SOFFÓR iskola. Beiratkozni lehet naponta Pesenjanski Józsefnél Novisad, Magyar-utca 53. 1610-1-6

Olcsón **ELADÓ** egy polturozott ágy, 1 éjjeli szekrény és egy nagy ruhaszekrény Futaki ut 67. szám alatt. 1820-1

NYOMDAI MUNKÁKAT olcsón és izlésesen készít Farkas és Dürbeck könyvnyomda Novi Sad, Zeljeznička ul. 30. szám. Telefon 488.

MOSÓÚST tiszta rézből és **ACÉL BOGRÁCSOK**, cinezett **ŰSTHÁZAK** legnagyobb választékban kaphatók **MALOCIC VASZA** rézművesnél Novi Sad, Kisačka ul. 32. 1818-6

Ügyes **FÜSZERKERESKEDŐ SEGÉD**, ki a rövid-áru szakmában is jártas, több nyelvismerettel bír, segédi, ügynöki, raktárnoki vagy ehhez hasonló állást keres. Cim a kiadóban. 1819-1-2

ABLAKÜVEG minden méret és mennyiségben legolcsóbban kapható Andrija Martinkónál, Saffarikova ulica 2, szemben a zsidó templommal. 1831-1-12

2 nagy **BORBÉLYTŰKÖR**, kifogástalan állapotban levő, eladó Skerlicéva (Bogdán) u. 33. 1821-1-2

HIRDETÉSEK

PÓSTYÉN
csuz, köszvény, ischias, izsad-mány, női betegségek stb. ellen!

- 1) **Legbiztosabban visszaserzi** az egészséget a 67° C radioaktív iszapfürdők által.
- 2) **Már 55 ék-ért** kap kitűnő lakást és ellátást.
- 3) **Élvezi** amellelt a legszebb gyógyparkot a Vág folyó mentén, elsőrendű koncertekkel és mulatsággal.
- 4) **Házi kurára** minden gyógytárban és drogériában olcsó pénzen kap iszapkockákat és kompresszeket.

Felvilágosítással szolgál:

PELIKÁN LIPÓT V. BEČKEREK.

Főraktár:

Michels gyógyszerész,

oo Novisad, Futoski-put 24. oo

Világos, nagy

helyiség

műhelynek, vagy raktárnak

- a Vasut uccában kiadó. -

Cim a kiadóban.

FISCHER VLADIMIR és TÁRSA

NOVISAD

Kralja Petra ulica 23. (az udvarban) Telefon 364.

„Hafa Solid“ harisnyák és keztyűk nagykereskedése és

„KETTENMARKE“ (F. Peter's Nachfolger, Wien) gallérgyár gyári lerakata.

Csak nagyban! — Gyári árak!

Friedmann Kálmán, Novi Sad.

Kr. Aleksandra ul. Telefon 44. közvetlen szállodák, kávéházak, éttermek személyzetét, valamint szállodák és kávéházak vétele és eladása

Ha soffőri vizsgát

rövid idő alatt olcsón és szakszerűen akarja letenni, úgy forduljon

Fellegi Józsefhez

Magyar u. 27. naponta d. u. 6-7-ig. Estélyi tanfolyam tervbe véve. 1824-1-6

Lakás kiadó

2 szoba konyha és előszoba az -o- összes mellékkeliségekkel. -o- **NOVISAD, CARA DUŠANA 58.**
IVAN KRNEVIĆ

A legjobb minőségű falusi liszt

körpe, kukorica, zab stb. a legolcsóbb árban kapható, díjmentesen házhoz szállítva.

Gausz János, Futoski put 66

1636 Telefon 534. 1-0

Két inast,

két kifutót jó fizetéssel fölvesz az **ALBA üvegcsiszoló és tükörgyár, Vasut ucca 53.**

Borprések, szőlőzuzók, vetőgépek

és az összes mezőgazdasági gépek jutányos áron kaphatók

Zikmund és Tsa

gépgyár és vasöntödéjében, Novisad Limán. — Telefonszám: 176. 1823-1

Használja ki az alkalmat!

1767-1-6

Használja ki az alkalmat!

Jakovljević, Keszler és Holik

Novisad (a főposta mellett)

Az üzlet áthelyezése folytán több cikknek a **kiárusítását** határoztuk el, **mélyen leszállított** árak mellett és pedig: **Férfi és női szöveteket, kabátok és köpönyegek részére, vásznat, minden szélességben, különféle selymeket, zefireket** ingek részére, **parchetet, ágyszerítő készleteket, kávé készleteket, szőnyeget** minden nagyságban és más cikkeket.

Üzletünk jövőben a Kr. Aleksandra 10. szám alatt (volt Vojvodina Bank) fog fennállani.

2 különálló szoba

a város központjában, üresen vagy butorozva, együtt, vagy külön-külön is kiadó.

Cím: **Schmolka hirdetőirodában**,
Novisad, Futoski put 2.
1826-1-2

Ha kiadó lakása van,

jelentse be nálunk és mi díjmentesen azonnal kiadjuk, Parnogmlina ulica 10. (Az udvarban.)

Eladó téglagyár.

Teljes felszereléssel és 16 hold ingatlannal, esetleg a félgyárra társ kerestetik.

Kalmár Pál, Temerin.
1827-1-3

KALAPOKAT

fest, tisztít és alakít a legmodernebb kivitelben. Új női, férfi és gyermekkalapok készítése.

Török Károly, Magyar u. 66-68. szám.
1922-1-2

50-100 dinár jutalékot fizetünk

Önök, ha 1 és 2 szoba-konyhás kiadó lakás-cimeket közöl velünk — Parnogmlina ulica 10.

Stari-Bečej centrumában egy jóforgalmu fűszer- és csemegeüzlet

teljes berendezéssel azonnalra kiadó, esetleg eladó.

Braća Petljanski, Stari-Bečej.

Szálloda, kávéház és étterem

egyben, a város központjában letárrai eladó, vagy bérbeadó.

Singer,

Željeznička ulica 41. szám, Novi Sad

Tüzifa

Gyertyánhasábot waggontételben, bog-nár által válogatott **körirronköt** legolcsóbban szállít:

L. SINGER I DRUG, Novi-Vrbas.

Ha jól akar **aludni**, úgy tegyen ágyába **sodronyágybetétet** amelyet méret után a legjobb és legtartósabb kivitelben

Kramer Testvérek

sodronyáru gyárban, Novi Sad,
Mali Liman szereshet be.

Kiadó lakás

teljesen új épületben, 3 szoba, konyha, speiz, fürdőszoba és előszobából álló lakás pincével, kiadó. Bővebbet:

Schirschinger Viktornál, Futaki u. 72.
1797-1-3

A Rath. Olvasó és Gazdakör

f. hó 27-én, vasárnap este 1/28-órától kezdettel **kabaré-számokkal** egybekötve nagy

Szüreti mulatságot

rendez, amely alkalommal egy

~ sült malacz ~

kisorsolása is fog történni.

Belépő díj 15.— Dinár. - Minden jegy egyszersmind sorsjegy is.

A LEGUJABB DIVATU

sparterie formákat nagyban és kicsinyben ajánlok. Bársony és panne kalapok elkészítését, valamint azoknak alakítását elvállalom

JÁNOKY I. DIVATÁRUSNÓ,
Novisad, Laze Kostića 25. (1762-8x)

Teljes fűszerüzleti berendezés

jutányos áron eladó. Közlebbi felvilágosítás kapható:

Futaki ucca 71. szám alatt.

1828-1-2

FOJT kalapfestő-intézet

Női, férfi és gyermekkalapok alakítását vállalja az új formák szerint Festés minden színben Új női és férfi kalapok

Novi Sad, Njegoševa u. 9.

Fotivec Antal „Napredak“ kalapgyárának lerakata, Kr. Petra 19.

Legnagyobb választék női kalapokban. Legszébb színek, posztóból készült párisi minták, díszítve 140-200 din. Elsőrendű velour kalapok 300-350 din. Állandóan nagy választék.

Legolcsóbb árak. — Saját érdekében okvetlenül keressen fel.

A kik rendkívül kedvező feltételek mellett a könyvitelt megakarják tanulni, azok mielőbb jelentkezzenek. Rövid idő alatt teljes kiképzést nyernek. Érdeklődők a „FŐKÖNYVELŐ“ címre írjanak, Póstaftiók szám **75**

818-0

Egy üzlethelyiség azonnal

kiadó.

Érdeklődni lehet Sljukina u. 7. szám alatt.
1809-1-2

Zongorák

és Pianinok

elsőrangú gyártmány nagy választékban

Truppel Bélánál

-o- hangszer készítő -o-

Novisad, Dunavska ulica 17.
Željeznička ulica 31. szám.

Nagy raktár mindenféle hangszerekben, gramofonok s gramofon-lemezekben, ugyszintén bel-és külföldi quintisztza hurokban Eladás nagyban és kicsinyben.

JAVÍTÁSOKAT ÉS HANGOLÁSOKAT ELVÁLLAL

Lawn tennis rakettek eladása és rakett javítás.

Értesítés.

Alulírottak értesítjük a n. é. közönséget és ismerőseinket, hogy **Futaki-ucca 94. szám alatt, az új gimnáziummal szemben** (villamos megálló)

férfi szabó üzletet nyitottunk.

Raktáron tartjuk a legújabb és legjobb **angol és cseh szöveteket.** — Műhelyünkben a legújabb divat után készítjük el az e szakmába vágó összes munkákat. A n. é. közönség és ismerőseink szives pártfogását kérve, maradunk tisztelettel

Botos és Magyarević szabók.

Szolid és pontos kiszolgálás.

1692

1-2

A DÉLBÁCSKA VASÁRNAPI MELLÉKLETE

A PRÓFETASÁG SZOMORUSÁGA

Próféta, én nem irigyellek!
Mint felleg a Sion hegyet;
főnség borítja homlokod,
viharral szólsz és sziv helyett
Isten tábláit rejti melled!

Mérföldes ostorod kinyújtod
és végigversz a Tömegben,
csókolja szörnyű ostorod,
vihartól vert nyájként megyen,
nem lázad, bárha végig sujtod.

Máskor felnyúlsz s a kék mennyboltot
varázsvessződdel megvered:
kegyelmek csodás csapjain
az égi mámor megered,
a Tömeg issza, őrzöng, boldog...

Dicsőség szekérébe ültet
és harsonáz és glóriáz,
vonszolja tüzes szekered,
de jól vigyázz, jaj, jól vigyázz:
nem irigylem az üdvözület!

Próféta, rab vagy mindörökre?
A szenvedés, a nevetés.
s az álmaid a Tömegé,
ővé a gondolat-vetés,
mit elhullatsz a véres rögre...

Mint óriás kíváncsi csillag:
ügy örködik házad felett
a Tömeg leskelő Szeme,
átfurja a házfedelet:
nem ejt-e lázba földi illatt...

Minden lépésed megvigyázza.
Nem tűzhetsz tüzes tulipánt
tavaszi kalpagod mögé,
nem sirhatsz, ha valami bánt
és nem kószálhatsz furulyázva...

Nem állhatsz a tavaszi napra
fiatal daccal, meztelen,
levetve mázsás köntösöd,
hogy földből-sarjadt, esztelen
föld-fia légy pár pillanatra:

azt ordítják, hogy rongy csaló vagy,
vennék a rágalom-szeget
s keresztre verve tégedet
szidnának, mint a részegek:
mert ember, közülük való vagy:

Próféta, én nem irigyellek!
Te csak suhogtasd ostorod,
nyiss új kegyelmi csapokat,
de ne izleld ember-borod!!
Isten tábláit rejti melled...

MÉCS LÁSZLÓ

Ravasz arab, aki a Mennyországot parcellázza

Jaffából jelentik: Az angol-arab vegyes-
bírósnak operettszerű ügyel kellett a mult
héten foglalkoznia. Mr. James White angol da-
tolyaszállító volt a feljelentő.

— Nem vehetem lelkekre, — hangzott a
feljelentés — hogy tovább türjem azt a szem-
telen csalást, amelyet Abdul Szaid arabus
majdnem napról-napra hitsorsain elkövet. Ez a
gazember a paradicsomban ad el helyeket!

A bíróságon eleinte meg sem értették a
felháborodott angolt, s csak lassan derült ki,
hogy miről is van tulajdonképpen szó.

Abdul Szaid pár esztendővel ezelőtt föld-
hözragadt szegény ember volt. Az angol oku-
páció után történt, hogy egy napon összegyűj-
tötte a környékbelieket és vontatott hangon így
szólt hozzájuk:

— Tegnap érszaka a próféta jelent meg
álmodban s így szólt hozzám: Abdul Szaid,
eredj el Mekkába erre és erre a helyre, oda-
tettem a Paradicsom pontos tervrajzát. Eredj
Mekkába, vedd magadhoz a tervrajzot, a töb-
bit azután majd tudomásodra adom.

Abdul Szaid nem szólt többet az igazhi-
tüekhez, hanem tüstént fogta a botját és elin-
dult Mekkába. Volt-e ott vagy nem volt, senki
sem tudná bizonyosan megmondani, de az bi-
zonyos, hogy két hónap mulva Abdul Szaid
ismét feltűnt s mindenféle hirdetni kezdte:

— Megvan a tervrajz!

A hívők csapatostól özönlöttek Abdul
Szaid szegényes kunyhójába, s szent félelem-
mel nézték a tervrajzot.

Az elsárgult pergamentre egymás mellé
sorakozó parcellák voltak rajzolva s ezekről azt
állította Abdul Szaid, hogy egy-egy helyet kép-
viselnek a Paradicsomban.

— Aki megvásárol közülük egyet, az
nyugodtan hunyhatja le szemét — mondotta,
— bizonyosan a Paradicsomba jut, hiszen meg
van a saját helye.

A hívek betűről-betűre elhitték ezt a be-
szédet s féltékeny tudakozódtak, hogy hát...
mennyibe kerül egy-egy hely?

A TE SZEMED

— GEORGES BOUTELLAU —

Hadd nézzem a szemed, te drága!
Oly bársonyos, oly halovány.
— Merengő hold ezüst világa
Habmosta partok dombosorán.

Ó, tiszta szem! Békére vágyol,
Elrejtéd gondolatjaid.
Pillád megóv, mint süri fátyol.
Az izzó nap már nem vakít.

Nem gyujtogatsz és nem becézel,
Hűs holdfény szunnyad mélyeden,
Elfordulsz, a halakra nézel
S könnyítsz a beteg szíveken.

Szűz tükröd, mint nyáresti égbolt,
Titkos fenséggel int felém.
Ó drága szem, — derengő fényfolt.
Örvények gyászos éjjelén!

Ahol huszezer ujság jelenik meg

Az amerikai sajtóviszonyok — Nagy lapok
egy munkatárssal — Az új lap típus

Annak dacára, hogy folytonosan új, meg
új lapok keletkeznek, és e pillanatban több,
mint huszezer napilapot és hetilapot adnak ki,
az újságírók száma ahelyett hogy szaporodnék,
egyre csökken.

Az amerikai újságírás, amelynek a tech-
nikai tökéletességére valamikor olyan csodá-
lattal nézett föl az európai sajtó, egyre jobban
lesüllyed arra a nivóra, amelyen az amerikai
színházi produkciók kilencvenkilenc százaléka
van: nyers kereskedelmi vállalkozást szolgál,
amelynek nincsenek ideáljai, meggyőződései,
amelynek egyetlen célja van: minél kevesebb
költséggel minél több pénzt csinálni.

Napilapok — egy munkatárssal

Két és félezer napilap jelenik meg az
Egyesült-Államok területén. Az újságírás, vagy
mondjuk inkább: az újságkiadás teljesen de-
centralizálva van. A mammut-lapok elterjedt-
sége nem igen megy túl annak a városnak a
határán, ahol kiadják őket. A newyorki lapo-
kat Newarkon vagy Philadelphióban már nem
olvassák, ezeknek a városoknak épúgy meg-
vannak a maguk lapjaik, mint New-Yorknak,
amelyek pontról-pontra ugyanazt az anyagot

adják olvasóiknak, mint a newyorki lapok,
azzal a különbséggel, hogy a newyorki helyi
hírek helyett philadelphiai vagy newarki híre-
ket adnak. Egészen kis, hat-tízezer lakosu vá-
rosokéknak is megvannak a maguk napilapjai,
amelyek ugyancsak igen kitűnő anyagot adnak
a közönségnek, azzal a különbséggel, hogy
ötven oldal terjedeleme helyett csak 10 oldalon
jelennek meg.

A decentralizálódás magyarázata a szin-
dikátusi rendszer. A „szindikátus” a tökéletes-
ségig fejlesztett könyvatos, amely nemcsak
híreket ad, hanem külön riportokat, vezércik-
keket, egyéni cikkeket, képeket, egy szóval
mindent, amire egy újságnak szüksége lehet.
Sőt: nemcsak az „anyagot” magát adják, ha-
nem adják ezt az anyagot matricákban, amiket
egyszerűen csak le kell önteni és kész az újság.
A szindikátusi anyagot a különböző és egy-
mással konkuráló szindikátusoktól, news service-
ektől hihetetlen olcsó áron kapják a kisebb
vidéki lapok. Heti husz-harminc dollárért. Ez
azt jelenti, hogy egy kisebb vidéki városban
a napilaphoz elég egy szerkesztő, aki az anya-
got összeállítja és egy helyi riportert. Amíg
tehát a vidéki napilapnál dolgozik tíz-tizenöt
nyomdász és öt-hat kiadóhivatali alkalmazott,
addig a redakció csak két emberből áll, he-
lyesebben csak egyből, mert a szerkesztő ren-
dszerint maga a kiadótulajdonos, aki nem ír.

A szindikált anyag ötven-száz-öttszáz lap-
nak megy el, azaz, ha valaki cikket ír egy

szindikátusnak, azt esetleg ötszáz lap közli
Amerikában.

A riportert és a munkatárs

A nagy lapoknál — amilyen Amerikában
sincs nagyon sok — természetesen más a
helyzet. A nagy lapok igen ritkán vásárolnak
szindikált anyagot, mert mindegyiknek megvan
a maga külön szindikátusa, azaz: ha a hírlapíró
cikket ír a New York Timesnak, akkor a Times
ezt a cikket szindikálja, azaz eladja még vagy
harminc lapnak, tehát a cikk igen sokszor
nemcsak, hogy pénzébe nem kerül, hanem
még keres is rajta. Tegyük fel például, hogy
a Times berlini munkatársa küld egy szenzá-
ciós cikket. Amelyik megveszi, annak telefonon
leadják a cikket, amely ilyenformán ugyanab-
ban a pillanatban még harminc különböző
városban jelenik meg.

A nagy lapoknál kétféle újságíró dolgo-
zik: a riportert és a „member of the editorial
staff”. A riportert majdnem soha nem ír. A ri-
portert szaladgál, hozza az anyagot, leírja és a
szerkesztőség író-tagjai feldolgozzák a „story”-t.
Az idén a Pulitzer-féle riportert-díjat két chicagói
riportert nyerte meg, akiknek egyetlen sort nem
volt szabad írniok. Az igazi, komoly munka-
társ majdnem soha nem megy riporttra, ezt a
munkát a fiatal fiúk egész hadserege végzi a
nagy lapoknál, hihetetlenül alacsony fizetésért.
A riportert valahogyan az az amerikai lapoknál,
mint a kórta-lány: mindegyik szívesen dol-

— Az természetesen különböző, — hangzott a válasz, — aszerint, hogy jobb-e a hely, avagy rosszabb? Itt például, lássátok, ez a hely, amely egészen közel van a tubafa árnyékához, kissé drágább... De ez itt teszem, jóval olcsóbb, noha szintén igen jó hely.

Babonás és könnyen hívő emberek, a mohamedánok között is vannak, s így Abdul Szaid üzlete csakhamar fellendült. Nem mult el nap. hogy egy egy idősebb muzulmán ne vásárolt volna helyet a Paradicsomba. Abdul Szaid ott hagyta a viskóját, szép házat építtetett magának s ebbe a szép házba még szebb háremet rendezett be. Ügynökei végigjárták Kis-Ázsiát, hogy a legszebb rózsákat gyűjtsék össze Abdul Szaid háreme számára.

— A padisának nem volt külön háreme — járt szájról-szájra — mint amilyen Abdul Szaidnak van.

Mr. White feljelentésére a bíróság végére járt a dolognak s Abdul Szaidot maga elé idézte.

— Közönséges csalás, amit maga művelt — szölt rá szigorúan az elnöklő bíró.

Abdul Szaid elnézően mosolygott és így válaszolt:

— Allah tudja, hogy nem az. En igazat mondtam és igazat cselekedtem.

Ez a válasz meglepte a bíróságot, de még jobban meglepődött, amikor a megidézett károsultak Abdul Szaidnak fogták a pártját.

— Igazhívő ember ez, — vallotta például egy idősebb mohamedán asszony — nem csal meg ez senkit. A férjem éppen tegnap éjszaka jelent meg álomban és azt mondta, hogy nagyon jól érzi magát a Paradicsomban, az a hely amelyet Abdul Szaid eladott neki, igen jó hely, az egész világot lehet onnan látni...

Abdul Szaid büszkén emelte fel fejét:

— Allah az igazak mellett van.

Még akkor sem vesztette el lélekjelenlétét, amikor azt a vádat terjesztették elébe, hogy egy parcellát kétszer adott el.

— Nagyon egyszerű ennek a magyarázata — felelte. — Az, akinek először adtam el rosszul viselte magát a Paradicsomban. Allah kiütötte onnan és így a helye megüresedett. Jogosan adtam el tehát másodszor is.

Mint hogy az arab törvényekben nem volt elegendő alap ahhoz, hogy Abdul Szaidot elítélhessék, a bíróság felmentette.

— Remélem azonban, — bocsátotta el az elnök Abdul Szaidot — hogy felhagy ezzel a csunya mesterséggel.

Az arab elnézően mosolygott s így válaszolt:

— Allah tudja, hogy mit művel.

gozik kevés fizetésért, mert arra számít hogy valamikor majd star lesz belőle. A starok száma azonban egyre kevesebb lesz a hírlapírásban, amelynek tendenciája az, hogy majdnem kizárólag híreket ad.

A hírek trösztje

A hírszerzés is úgy van megszervezve, hogy az egyéni tehetség számára egyre kevesebb tér nyílik. A hirtanyag legnagyobb részét a nagy amerikai lapok az Associated Press című könyvostól kapják. Ez az Associated Press valamennyi újságnak a közös tulajdona, egy részvénytársaság, amelynek tagjai kvóta szerint fedezik a kiadásokat. Az Associated Press rendkívül konzervatív és zárt vállalat, amely új tagot nem vesz föl többé. Ha egy új napilap alakul, nem képes megkapni az Associated Press anyagát, ha milliókat fizetne érte évenként, akkor sem. Az új lap tehát csak úgy boldogulhat, ha megvesz egy régi lapot, amely tagja az Associated Press-nek és ezt a lapot alakítja át. Az Associated Press szervezete, hírszolgálat a oly tökéletes, mint a Reuter-ügynökségé, nem lehet vele konkurrálni és egy konkurrens szervezet kiépítése évek munkája lenne. Igaz, hogy a nagy amerikai lapok tartanak külön szerkesztőségeket Londonban, Párisban és Berlinben, de ezek az európai redakciók csak a külön híreket adják, a diszt, az eleganciát, azt, ami a hírszolgálatban a luxust jelenti,

A TECHNIKA CSODÁI AMERIKÁBAN

USZÓ GYÁRAK A TENGEREN

Brómot gyártanak tengervízből - Kincseket halásznak ki a tengerből - A „Leonardo da Vinci” csatahajó kiemelése

Tengerparti országokban sok-sok ezer ember keresi meg a kenyerét azzal, amit a nagy víz nyújt, még pedig első sorban halászával, amely mesterség talán ép oly régi, mint az emberiség maga: Déli partvidékeken a só lepárolása, vagy főzése is foglalkozás. Ujabb tudósok azon törnek a fejüket, hogy a tengervíz aranytartalmát hogyan lehetne haszonnal kivonni, míg a nem kevésbé jelentéktelen mennyiségű bróm kiválasztása már sikerült is.

A mai ideges világban rengeteg sok brómot használnak csillapítószer gyanánt, de ezen kívül fontos szerep jut neki a fényképezésben és a mozifelveleknél továbbá motorok tüzelőanyagának feljavításánál is. Eddig azonban drága volt ez a ritka elem, amelyeket csak kis mennyiségben tudtak előállítani a stassfurti és az Egyesült-Államokbeli bányákban.

Tudták ugyan, hogy a tengervíz mindig tartalmaz brómot, de olyan csekély mértékben, hogy sokáig gondolni sem mertek kiaknázására. Nem kevesebb, mint száznegyven hektoliter vizet kellene elpárologtatni, hogy egy kilogramm brómot nyerjenek. Amerikai gyárak vegyészei azonban nemrég jöttek rá a módjára, hogy ezt a kis brómtartalmat mégis csak el lehet vonni a vízből, még pedig jó haszonnal, ha a víz elpárologtatása helyett vegyi uton kötik le a brómot. Módszérüket persze egyelőre még titokban tartják.

Könnyű elképzelni, hogy rengeteg tengervíz-mennyiségre van szükség nagyobb brómgár üzeméhez. Meg lehetett volna a kérdést úgy is oldani, hogy a gyárat a tengerparton állítják fel, ez azonban azzal a lényeges hátránnyal járt volna, hogy a víz tisztátlanságát költséges szűrőkkel kellett volna eltávolítani.

A gyakorlati érzékű amerikai vegyészek e helyett úgy gondolták, hogy legjobb lesz gyárakat hatalmas hajókra szerelni amelyek kint a szabad tengeren végzik munkájukat. Az első ilyen uszó vegyészeti gyár fizemben is van már. A hajót úgy alakították át, hogy a munkásoknak és a vegyészeknek alkalmas lakásaik legyenek, míg a fődézet alatt elhelyezett nagy termekben vannak a készülékek. A hajót Diesel-motorokkal szerelték fel, amelyek egyúttal óriási szivattyukat hajtanak, hogy a tengervíz a készülékeken átnyomják még pedig percnként százötven hektoliter vizet.

Az uszó vegyészeti gyár mindjárt kezdetben óriási eredményt mutatott fel, mert egyetlen hónap alatt ötvenhat tonna brómot tudott

előállítani. Ez pedig olyan nagy mennyiség, hogy több hajót véve üzembe, az egész világon a bróm árának hatalmas esését fogja maga után vonni.

A fokozott termelés következtében eddig ritka és költséges elemnek sok újabb használhatóságára jönnek rá és a vegyészeti iparban megfelelő ágazatok keletkezését idézik elő.

Már is lázasan dolgoznak hajók uszó vegyészeti gyárakká való átalakításán, ami a maga nemében páratlan tengeri iparnak veti meg alapját.

Ezenkívül még más újszerű jövedelmi forrásokat is biztosít a tenger. A buvárkészülékek legutolsó tökéletesítése folytán lehetővé vált, hogy az elsüllyedt hajók rakományát nagyobb mélységekben is átkutassák és megmentsék belőle, ami értékes, használható és aminek a tengervíz nem ártott meg. Ezek között a legfontosabb az elsüllyedt hajók arany és ezüstszármánya.

Sok, különösen a háború alatt elsüllyedt hajó mindössze csak negyven-ötven méter mély vízben fekszik úgy, hogy a hajózást gátolják. Ilyen eset fordult elő Skóciában a Scapa Flowban. Ezeket aztán hatalmas uszódokkok gépeinek segítségével emelik ki, a vizet kieresztik és kiszivattyúzzák belőle s ha léket kapott, befoltazzák, végül pedig a legközelebbi kikötőbe vontatják.

Skóciában folytonosan dolgoznak az elsüllyedt hajók kiemelésén. A művelet úgy történik, hogy körülbelül tíz méteres távolságokban az elsüllyedt hajó két oldala mentén felállított dokkok egyikéről láncokat eresztenek le, amelyeket a buvárok a hajó alatt áthuznak és a másik oldalon az emelőgépekkel felhuzatják. Mihielyt a hajó rajtafekszik a láncokon valamennyi emelőgép egyszerre kezd működni, míg csak a hajó ki nem bukkan a vízből.

Valamennyi mentés közül Leonardo da Vincinek, az olasz csatahajónak kihuzása volt a legérdekesebb és legnehezebb, mert a tengerfenéken egyik oldalára dőlt. A hajót mindeneke előtt mélyebb vízbe vontatták, ahol kényelmesebben lehet dolgozni. Azután felállították és csak amikor ezt a láncok egyik oldalán való huzásával és a másikon való utáneresztésével megfogni sikerült, lehetett a kiemelés végrehajtani.

Igy megy át a szárazföldről az ipar egy része a tengerre is és sok munkáskéznek biztosít új megélhetést.

A „star” és a többiek

Majdnem minden lapnak megvan a maga starja, egy vagy kettő. Ez a star lehet vezércikkíró, lehet kritikus, lehet „columnist”, azaz valaki, akinek rovata van és a rovatát a maga nevével szignálja és lehet humorista. A start és a szerkesztőt természetesen külön fizetik. A starnak van heti kétszáz, háromszáz, ötszáz dollárja, vannak olyanok is, akiknek a fizetése megközelíti az ezret, különösen a szerkesztőnél. De a többi azután — senki. Nincs szükség rájuk. A közönség nem ismeri a nevüket, nem veszik észre, ha elmennek a laptól és a kiadó kap helyettük százat. Igaz, hogy a kiadók — legalább is a komoly lapoknál, — nem igen élnek vissza ezzel a helyzettel. De volt és van rá példa, hogy máról holnapra kitesz egy kiadó husz-harminc embert. Felmondás nincs, mint Amerikában sehol.

Uj laptípus

Amerikában a laptípus is nagy változáson ment keresztül. Az új laptípus a képes újság, az a lap, melynek legnagyobb részét képezik tesztek ki, a többi részben pedig szerelmi históriák, botrányok, gyilkosságok vannak. Politika ugyszólván semmi, a politikai riport meghalt Amerikában. A minisztereknek nincs is alkalom nyilatkozni, mert egyszerűen nem közlik a lapok.

Az új laptípust a Daily News honosította

meg, szédületes sikerrel. Ennek a lapnak példányszáma ma egymilliókétszáz ezer. Az amerikai lapok terjedelme csak látszólagos, mert a nyolctized része hirdetés.

A hirdetések

A Times-nek egy vasárnapi száma, amit öt centért árulnak és amiből a lap csak négyet kap, közel husz centjébe kerül magának az újságnak, tehát ráfizet minden egyes száma majdnem tizenöt centet. Ellenben a hirdetések hallatlan jövedelmet jelentenek. Egy nonpareille sor közlési díja egy dollár és a Times egy évben tizenhárom és félmillió sor hirdetést közölt. Az amerikai hirdető kiköti, hogy hirdetése olyan oldalon legyen elhelyezve, ahol „reading-matter” olvasni való val.

A nagy amerikai cégek, amelyek óriási összegeket költenek egy évben hirdetésre, végtelen nagy gondot fordítanak arra, hogy a hirdetéseik szövege tökéletesen legyen megírva, technikailag pedig briliánsan „fölszedve”. Vannak hirdetési szövegírók, akik husz-harmincezer dollárt keresnek egy évben. Amíg egy újságíró számára az évi ötezer dollár nagy fizetés, addig a copywriter, a hirdetési szövegíró fizetése az évi ötezer dollárnál kezdődik. Igaz, hogy az amerikai hirdetés valóságos tudomány, amelyet az egyetemeken tanítanak és igaz az is, hogy az újságok hirdetési rovatai tele van ragyogó, klasszikus angol nyelven megírt hirdetésekkel.

PÁRIS IRODALMI BOTRÁNYA

Nem merik nyilvánosságra hozni a Goncourt testvérek naplóját — „A francia nemzet méltósága forog kockán” — Edmond de Goncourt mindent feljegyzett kortársairól

Párisból jelentik: A Goncourt testvérek egy nagyon kétes értékű örökséget hagytak a francia nemzetre. Negyvenöt éven át szorgalmasan följegyeztek mindent, ami kortársaikról a fülkébe jutott — s főképp minden trágárságot. A XIX. század második felében alig van a francia irodalmi életnek jelentősebb szereplője aki ne lenne kompromittálva a Goncourt testvérek bő följegyzéseiben, amelyek most nyolc darab vastag nyolcadrésű alaku pergamentkötésű és három negyedréstáru sötétzöld maroquin-kötésű füzetben hét lakat alatt pihennek a francia Nemzeti könyvtárban, mert a Goncourt testvérek utolsó óhaja volt, hogy e naplójegyzetek csak haláluk után 20 év múlva kerüljenek nyilvánosságra. Ez a határidő már 1916-ban lejárt, ám irodalmi és politikai körökben botránnyoktól tartottak, amiket e kompromittáló följegyzések felidézhetnek és egy rendelettel 1925. szeptember 10-ig tolták ki a publikálás határidejét. Nos ez a terminus már itt van és az egész francia irodalmi világ lázas türelmetlenséggel lesi mit tartalmaznak e pikáns lapok? — Ám az utolsó pillanatban kiderült, hogy a nyilvánosságra hozatalból aligha lesz valami. Összesen négyen olvasták e naplót: Pol Neveux a Goncourt-akadémia tagja, s a könyvtárak főinspektora és Camille Couderc és még ketten, akik már meghaltak. — Pol Neveux kijelentette, hogy

a napló olyan trágárságokat tartalmaz, amik közölhetetlenek. A kérdés tüllep az irodalom keretein. Itt már a nemzeti méltóság forog kockán. Világgért sem szabad a naplót közzétenni!

Maga Gustave Geoffroy, a Goncourt akadémia elnöke is lehetetlennek tartja a publikálást. Ő azt szeretne volna, ha éppen azon francia írók kebeléből, akik a közzététel mellett

vannak, alakulna egy bírálóbizottság, mert meg van győződve róla, hogyha ismernék a szöveget meggyőződésük és lelkiismeretük nem engedné, hogy a Goncourt napló kikerüljön a vasládából.

A legtöbb gondot persze Monzie közoktatásiügyi miniszternek okozza ez a kínos örökség. Most három jogtudós tanulmányozza át a följegyzéseket, az egyik maga Barthélémy a jogi fakultás doyenje, s az ő szakvéleményük szerint fog a miniszter dönteni. De semmi kilátás sincs rá, hogy a jogászok a közzétételt tanácsolják.

Komplikálja az ügyet az a tény, hogy a francia állam a közzétételt jogtalanul akadályozza meg. Egy precedensre hivatkoznak. 1858-ban, midőn Saint-Simon emlékiratainak közzétételéről volt szó, a semmitűszék kimondta, hogy az állam a könyvtárakban elhelyezett kéziratok közül csak azokkal rendelkezhetik, melyek állami hivatalnoktól, vagy diplomatától származnak. Ám a Goncourtok nem voltak se állami hivatalnokok se diplomaták. Pierre Dufay Blois Mis könyvtárnoka kijelentette, hogy vonakodás esetén ő az államtanács-hoz fellebbezi meg a kultuszminiszter végzését, „mert itt a hatalommal való visszaélés” esetéről van szó.

A publikálás persze kínos helyzeteket teremtene. Hogy csak egy példát említsünk: A napló állítólag a leghitlenebb trágárságokat írja Huysmannsról. Descaves pedig Huysmanns barátja és végrendeletének végrehajtója és a Goncourt akadémia tagja kijelentette, hogy ha a napló nyilvánosságra kerül, neki nyomban le kell mondania az akadémia tagságáról, mert Huysmannst kell védelmébe vennie.

A francia közönség érthető türelmetlenséggel lesi mi lesz a Goncourt napló sorsa, s milyen fordulatot vesz e kínos irodalmi botránny

máni. Daskov hercegnőt tette meg elnöknek. A főurak és méltóságok hiába fintorgatták orrukát, a parancsoknak engedelmeskedni kellett.

Azonban a két nő között hosszantartó elhidegülés következett be és a hercegnőnek mennie kellett. Sok hasznos évet töltött nyugaton írók és tudósok társaságában. Barátságot kötött az enciklopédistákkal, nagyon jóban volt Diderotval és Voltairevel. Angliában Robertsonnal és Adam Smithszel találkozott.

Mikor aztán végre visszatért hazájába és Katalin cárnővel kibékült, a hosszú vándorévek eltöltése után kinevezte a cárnő az akadémia elnökévé.

Daskov hercegnő nagyon erélyese töltötte be állását. Részletes térképet készített az orosz ország minden részéről, az orosz nyelvet kutatni kezdtek, maga az elnök is tevékeny részt vett az első szótár összeállításánál és az orosz nyelv és irodalom művelésére külön akadémia létesült, amelyet később olvasztottak be az eredeti akadémiaiba. Megvetették az első irodalmi szemle alapját is.

Hamarosan divatba hozták az orosz nyelvet. Maga a cárnő is eleven tanulmányokat írt Tény és képzelet címen. Az akadémia szellemi középponttá vált, amely erélyes kezdeményezője lett az irodalmi és tudományos fejlődésnek.

Daskov hercegnő tizenhárom éves elnöksége korszakot jelent az akadémia történetében. Mikor Pál cár letette állásáról, műve már megszilárdult.

A XIX. században az akadémia már a legkiválóbb embereket számlálta tagjai közé és tág teret nyitott a tudományos buvárkodásnak. A könyvtár nőttön-nőtt, újabb kísérleti termeket állítottak fel, a csillagvizsgáló híres lett, a gyűjtemények gazdagodtak, a kiadványok egymást érték, az orosz nyelv mellett tanulmányozni kezdték a törököt, kaukázusiakat és a mongolt. Az akadémia híre bejárta a világot.

Az orosz akadémia kiadta az orosz remekírókat és Puskin munkáit, életrajzát folytatólagosan most is nagy gondossággal adja közre.

A bolsevik idők alatt az akadémikusok sokat szenvedtek. Voltak köztük olyanok, akik éhen pusztultak el, mint Lappo-Danilevszkij, aki 1916-ban Cambridgeben adott elő. Sokan külföldre menekültek a politikai üldözések elől. Az ottmaradtakra most már valamivel jobb napok virradtak fel, de még mindig sokat nélkülöznek.

Mari nevet

Irta: KOSÁRYNÉ RÉZ LOLA

Az egész partvidéken Giulio volt a legszebb fiatalember, de mindhiába próbálta Mari elterelni magától ezt a gondolatot, lelke mélyén mégis úgy érezte, hogy Giulio az ördöghez hasonlít. Otthon nincsenek ilyen fekete emberek, ilyen göndörök, fényes szeműek. Giulionak a haja elől mélyen a homlokába ért, kétoldalt pedig hegyesen felszaladt a halántékáig. Mari elégszer látta az ördög arcát a bibliában, meg az asszonya könyveiben is, hogy ráismerjen.

És valóban, Giulio az ördög volt Mari számára: a kísértés. Mostanáig csöndesen és becsületesen élt, ártatlanul, akár a kis öle, amit sohasem engedtek egyedül az utcára.

De itt, ezen a varázslatos idegen földön, ahová nyaralni mentek, forróbb volt a nap és a férfiak pillantása és Marinak nyugtalanok lettek az álmai s már-már erőt vett volna a kísértés rajta.

Igy vasárnap is, mikor érte jöttek a bártnői viháncoló jókedvben, — a szomszéd villából a dajka meg a szakácsné — merev tartással, visszautasító hangon kérdezte:

— Hova szándékoznak menni?

A dajka meg a szakácsné hirtelen abbahagyták a viháncolást erre a hangra és szinte rosszkedvűek lettek.

— Hát hova? A tengerhez megyünk.

— Sétálni?

— Sétálni, csónakázni.

— Egyedül?

Kicsit huzódottak. Mi köze ennek az asszonynak hozzá? Végre a szakácsné, — ő volt az idősebb — hetykén felelt:

Az orosz Tudományos Akadémia

Amelyben a belefoglalt elemi iskolák tárgyaitól kezdve a különleges tudományos kutatások kérdéseiig mindenfelét. Sokáig tartott, míg az akadémia igazi hivatásos vezető szerepét a nevelés terén el tudta foglalni.

A kezdet szerény volt. A legnagyobbbrészt idegen származású tagoknak nem volt sem rendes fizetése, sem otthona. A nyugtalan évek és palotaforradalmak sem kedveztek a tudományok művelésének. Blumentrost mégis minden lehetőt elkövetett, sőt még Nagy Péter posthumus rendeletét is felmutatta, hogy az akadémikusoknak együttesen kell házukban étkezniük, mert különben „korcsmákban közönséges népséggel érintkezve rossz szokások ragadnak rájuk és idejüket elpocsékolják”.

Szinte csodálatos, hogy ilyen körülmények között tudományos munkát tudtak végezni, mert 1726-ban már megjelent az első közlemény és két évre rá megalapították a legelső orosz újságot, a Szanktpetyerburszkija Vjedomosztyi, amely százötven éven keresztül az akadémiaát szolgált. Szibériába 1732-ben küldték az első tudományos expedíciót.

Az archangeli halászfű

Nagy Péternek volt egy kiváló tehetségű leánya a későbbi Erzsébet cárnő. Addig az akadémia német tagokat toborozott, míg az ő buzdítására és támogatása mellett Lomonoszov archangeli halászfű ki nem vált csodálatos tehetségével és tudományos kutatásokra való hajlandóságával. Valóságos Leonardo da Vinci volt ő, annyi mindenfelével foglalkozott. Lomonoszov irányította az orosz akadémiaát legelőször a nyughatatlan szláv érdeklődés útjára. Nem szégyelte szláv voltát, megvetette német társait és könnyen ököre ment velük.

De azért lángeszű férfiú volt és szerencsésére Sztalov hercegben hatalmas pártfogóra akadt. Nemzeti törekvését siker koronázta.

Női akadémiai elnök

II. Katalin ura meggyilkoltatása után az akadémiaát saját kedvtelése szerint akarta for-

kétszázadik évfordulóját ünnepli

amelyben a belefoglalt elemi iskolák tárgyaitól kezdve a különleges tudományos kutatások kérdéseiig mindenfelét. Sokáig tartott, míg az akadémia igazi hivatásos vezető szerepét a nevelés terén el tudta foglalni.

A kezdet szerény volt. A legnagyobbbrészt idegen származású tagoknak nem volt sem rendes fizetése, sem otthona. A nyugtalan évek és palotaforradalmak sem kedveztek a tudományok művelésének. Blumentrost mégis minden lehetőt elkövetett, sőt még Nagy Péter posthumus rendeletét is felmutatta, hogy az akadémikusoknak együttesen kell házukban étkezniük, mert különben „korcsmákban közönséges népséggel érintkezve rossz szokások ragadnak rájuk és idejüket elpocsékolják”.

Szinte csodálatos, hogy ilyen körülmények között tudományos munkát tudtak végezni, mert 1726-ban már megjelent az első közlemény és két évre rá megalapították a legelső orosz újságot, a Szanktpetyerburszkija Vjedomosztyi, amely százötven éven keresztül az akadémiaát szolgált. Szibériába 1732-ben küldték az első tudományos expedíciót.

Az archangeli halászfű

Nagy Péternek volt egy kiváló tehetségű leánya a későbbi Erzsébet cárnő. Addig az akadémia német tagokat toborozott, míg az ő buzdítására és támogatása mellett Lomonoszov archangeli halászfű ki nem vált csodálatos tehetségével és tudományos kutatásokra való hajlandóságával. Valóságos Leonardo da Vinci volt ő, annyi mindenfelével foglalkozott. Lomonoszov irányította az orosz akadémiaát legelőször a nyughatatlan szláv érdeklődés útjára. Nem szégyelte szláv voltát, megvetette német társait és könnyen ököre ment velük.

De azért lángeszű férfiú volt és szerencsésére Sztalov hercegben hatalmas pártfogóra akadt. Nemzeti törekvését siker koronázta.

Női akadémiai elnök

II. Katalin ura meggyilkoltatása után az akadémiaát saját kedvtelése szerint akarta for-

A szerény kezdet

A német származású Blumentrost készítette elő ez akadémia legelső alapszabályzatát,

Gondoskodott a vasút a cukorrépa-szállításról

— Ahogy adódik. Csónakázni biztos, hogy nem egyedül, mert mi az evezést nem értjük. Azért vannak a férfiak, hogy segítsenek.

— Micsoda férfiak? — kérdezte megbotránkozva az asszony, aki abban a képzeletvilágban nőtt fel, hogy a jó háztartási alkalmazottnak csak keze-lába van, de szive nincs. — Maguknak már itt is a fiatalembereken jár az eszük? Nem volt elég otthon?

— Nem ám, feleselte a szakácsné. — Mert ezek mások. Fekete taljánok. S nagyon szeretnek minket, mert szökék vagyunk s itt az asszony is mind fekete, mint az ördög.

Mari asszonya hidegen elfordult tőlük.

— Csak menjenek. De te, Mari nem mész. Megértetted?

S bement.

Pár perc múlva bekopogott Mari.

— Nagyságos asszony — s könnyes volt a szeme a vágyakozástól, amint Giuliora gondolt — engem csufolnak.

— Hadd csufoljanak. Nem mész.

Mari kiment. Pár pillanat múlva zokogva jött be megint.

— Nevetnek rajtam.

— Nem baj, fiam. Majd talán még te is fogsz nevetni rajtuk és ők sírnak majd.

Mari nem hitt ennek a beszédnek. Sőhajtva tett le minden reménységről és magában zugolódni kezdett asszonya ellen.

Estefelé az asszony kiszólt, hogy jöjjön sétálni a mólóra a gyerekekkel. Mari előbb dacoskodni akart, de eszébe jutott, hogy talán meglátja messziről a dajkát meg a szakácsnét csónakázni... és Giuliot... Féltékenység is volt az elkeseredésében.

Lenyelte a könnyeit s jött engedelmesen. A víz szép sima volt, mégis halk zugás, morajlás hallatszott egyre, mintha lenn, a vizek mélyén, örökké forrongana valami. Mari úgy gondolta, ha a titokzatos, vízvajta sziklát nézte, amik ott feküdtek sötét üregeikkel s hol előtötte valamennyit a víz, hol visszahúzódtak a hullámok onnan, úgy gondolta, hogy odalenn van a pokol s a víz alatti barlagoknak a bejáratai... Vajjon nem innen jött-e elő Giulio?

Egyszerre egy hordágyat vittek el mellettük. Az ur szólt:

— Mi ez? Valaki befuit?

— Ni — kiáltotta a nagyobbik fiu — ott szalad a csákyás ember!

Mari megborzongott s megállt, mintha gyökeret vert volna a lába.

A csákyás ember mélyen a vízbe hajolt s felkiáltott. Két ember segített húzni a rudát. Káromkodtak mert nehéz volt. Még néhányan segítségükre jöttek.

S most megjelent a víz színén valami különös tarka tömeg.

— Ei a gyerekekkel! — kiáltotta az ur s a feleségét is elhuzta onnan. — Nem kell, hogy ilyet lássatok.

De Mari ott maradt s látta, amint kinyulik egyszerre a vízből egy kéz, — Giulio horgassá merevedett öt fekete ujjal! Aztán Zsuzsinak, a dajkának széles fehér arca. Aztán a szakácsné hegyes álla...

Hárman, összekapaszkodva, holtan, amint a két leány kétségbeesésében a férfit is a víz alá huzta le magával.

— Az ördög, — mondta Mari lelke mélyén egy hang... az ördög, ime elvitte mindkettőjüket: a dajkát meg a szakácsnét is.

Nem bírt mozdulni sem. Az emberek összetorlódtak előtte s eltakartak mindent. Egyszerre asszonyát látta meg, felemelt ujjal.

— Látod, Mari, látod! — mondta neki sápadt arccal, mert neki is az idegeire ment a dolog. Ugy-e mondtam?

Marinak most eszébe jutott, mit mondott az asszonya. S hirtelen a víz felé fordulva összecsapta a két kezét és nevetni kezdett. — belenevetett hangosan a tengerzugásba szélűtölésbe, amiért megszabadult minden rossztól, amiért ő itt áll és nevet, a dajka meg a szakácsné pedig már a pokolban sírnak... Belelájdujt az oldala s kicsordultak a könnyei a nagy nevetésben.

Azután pedig sírni kezdett s elsíratta a dajkát és szakácsnét, akik jó barátai voltak s Giuliot, a halászlégényt, aki a kísértés volt a számára és akit szeretett.

Sok baj volt így ősszel majdnem minden évben amiatt, hogy a cukorrépaszállításra sohasem volt elegendő vagon az állomásokon, vagy a vagonok elosztása rendetlenül történt. Hogy a panaszoknak elejét vegye és hogy a cukorrépa szállítása rendben történjék, a közlekedésügyi miniszter külön felhívta a vasutigazgató-ságokat a kocsipark rendes elosztására. Ennek alapján a suboticei vasutigazgatóság a következőképpen rendelkezett:

1.) A *velikibecskereki* cukorgyár a következő állomásokon rakja be a répát: Klek 140 vagon, Katarina 90, Begejski Sveti Djuradj 90, Banatski Dvor 210, Cseszterek 850, Jamusevac 200, Nova Crnja 800, Karolinovac 380, Lazarevo 300, Zlatica 280, Banatski Despotovac 450, Szárca 600, Boka 40, Mariolana 30, Jarkovac 90, Padina 140, Laudonovac 30, Dobrica 110, Écska 400, Botos 150, Orlovac 160, Tomasevac 180, Uzdin 520, Kovacsica 800, Debelyácsa 140, Crepaja 70, Farkasdin 270, Perlesz 50, Elemir 160, Melenci 200, Kumane 90, Beodra 50, Bocsár 60, Srpski Padaj 150, Potiski Sveti Nikola 160, Kupusina 210, Srpski Krstur 20, Nova Kanjiza 40 vagon; ezenkívül nyílt vágányon Banatsko Aleksandrovnó 400 vagon, ami összesen 9 ezer vagon.

2.) A *novivrbasi* cukorgyár a következő állomásokon szállít: Ada 300, Martonos 200, Senta 150, Bacska Gradište 200, Mol 500, Stara Kanjiza 90, Jarak 150, Bogojevo Selo 20, Deronye 150, Bácska Palánka 10, Budiszava 300, Káty 250, Lok 150, Sajkaski Sveti Ivan 80, Nadrljan 200, Stari Becsej 250, Csurg 600, Bacska Petrovoseo 250, Zsabalj 200, Baba 150, Bajmok 30, Svetozár Miletics 350, Sombor 50, Bacska Bresztovac 140, Bulkesz 20, Odszaci 2, Parabuty 50, Sztapár 50, Zsarkovac 25, Bács 40, Srbobrán 150, Despotski Sveti Ivan 100, N. Gajdobra 10, Torzsa 50, Boroszlóvó 80, Srpski Miletics 25, Titel 150, Vilovo Gardinovci 209, Zsednik 10, Crno Brdo-Szekics 50, Kiszács 20, Mali Igyos 120, Bácska Topola 300, Marijin Majur 20, Pasicevó 150, Pribicevicsévó 100, Csantavir 350, Csonoplja 400, Krnyája 200, Kula 60, Novi Szivac 20, Jagnyevó 30, Szviloejevó 80, Gákovó 50, Gornja Rogatica 100, Dudoka 10, Szrednji Szálás 10; ezenkívül a nyílt vágányon a következő állomások és szelvények között: Ada — Senta (484—488) 100 vagon, Bácska Bresztovac — Sztapár (722—723) 50, (801—802) 25, (747—748) 20, Sombor — Zsarkovac (565—566) 100, Sztapár — Zsarkovac 250, Sombor — Csonoplja (37—38) 100, (88—89) 30, N. Palánka — Obrovac (281—282) 250, Káty — Rimski Sancevó (44—45) 100, Zsednik — Csantavir (40—45) 50, Kula — Crno Brdo Szekics (90—91) 20, (95—96) 40, (102—103) 40, (112—113) 100, Kula — Torzsa (224—225) 20, (244—245) 40, Torzsa — D. Sveti Ivan (296—297) 20, (282—283) 15, Apatin — Szviloejevo, 10-es örház 100, Kupuszina 4-es örház 40, Doroszlóvó — Szviloejevó (389—391) 30, Gákovó — Stanics (391—392) 30, Sombor — Gákovó (470—471) 100, (520—521) 100, Szrednyi Szálás — Rogatica 20, Szrednyi Szálás — Duboka 20, D. Rogatica — Szrednyi Szálás 30, mindössze 9912 vagon.

3.) A *cservenka* cukorgyár a következő állomásokon szállít: Lászlószálás 30, Szrednji Szálás 180, Gornja Rogatica 30, Donja Rogatica 30, Stara Moravica 120, Pačsir 90, Oblat Szálás 40, Veprovac 250, Priglevica Sveti Ivan 70, Szonta 500, Szviloejevó 120 Doroszlóvó 70, Szrpszi Miletics 10, Zsarkovac 120, Sztapár 170, Bácska Bresztovac 120, Filipovo 25, Bogojevo Szelo 25, Bogojevo 30, Novi Szivac 50, Jagnyevó 60, Krnyája 160, Csonoplja 320, Sombor 110, Gákovó 390, Krusevlje 750, Sztanicsics 350, Rigyica 190, Karlica Pusztara 60, Bácski Monostor 10, Bezdán, 15, Kolut 5, Bácska Breg 160, Svetozár Miletics 30,

Bajmok 120, Sajkaski Sveti Ivan 100, Vilovo Gard. 100, Lok 180, Titel 80, Bulkesz 20, Karavukovo 25, Deronje 110, Bács 90, Tovariševó 160, Obrovac 35, Kula 258, Telecska 50, Torzsa 45, D. Sveti Ivan 260, Szilbás 90, Horgos 80, Kraljev Breg 40, Martonos 50, Sztara Kanjiza 50, Nadrljan 150, Ada 220, Mol 680, Bácska Petrovoseo 300, Sztari Becsej 350, Csurg 300, Zsabalj 60, Temerin 80, Budiszava 90; ezenkívül nyílt vágányon: Senta — Sztari Becsej (527—528) 110, Sombor — Rigyica (270—272) 60, (307—308) 20, (335—336) 400, (340—341) 30, (354—356) 100, (454—455) 35, Sombor — Novi Sad (1140—1141) 15, (810—811) 100, (802—803) 35, (795—796) 65, (735—736) 75, (720—722) 25, (773—774) 20, Sombor — Sztari Becsej (49—50) 60, (76—77) 45, (131—132) 85, (389—390) 50, (398—399) 65, (412—413) 60, (442—443) 40, Sombor — Bácska Breg (542—543) 70, Crno Brdo Szekics — Nova Palánka (80—81) 30, (90—91) 65, (222—223) 40, (241—242) 60, (286—287) 55, Bogojevó — Nova Palánka (178—179) 40, Sombor — Odszaci (250—252) 60, Subotica — Bogojevó (448—449) 20, (456—457) 20, (481—482) 100, (635—636) 120, mindössze 11.035 vagon.

4.) Az *oszijeki* cukorgyár a következő állomásokon szállít: Sombor 30, Buk Szálási 20, Rigyica 100, Sztanicsics 100, Gákovó 100, Vladislavci 370, Vuka Despot 110, Szem. Sirokopolje 60, Viskovci 150, Budrovci Piskar. 110, Priglevica Sveti Ivan 60, Zsarkovac 80, Sztapár 60, Krnyája 60, Doroszlóvó 30, Szrpski Miletics 30, Odszaci Kalv. 30, Csonoplja 60, Bácska Bresztovac 40, Szviloejevó 110, Torzsa 100, Csepin 130, Brieszt 40, Oszijecski Antunovac 270, Ernesztinóvó 60, Lászlóvó — Korogy 60, Markusica — Antin 100, Gabos 30, Szarvas 100, Novi Daly 100, Borovin 220, Brsadin — Lipovacska 20, Nustar 120, Gákovó 30; nyílt pályán: Sombor — Gákovó (426—427) 20, (572—573) 20, (610—611) 30, (620—621) 30, Rigyica — Sztanicsics (280—281) 120, (307—308) 80, Stanicsics — Krusevlje (339—340) 70, Gákovó — Krusevlje (390—391) 80, Sztapár — Zsarkovac (684—685) 40, Torzsa — D. Sveti Ivan (232—234) 100, (229—230) 100, Csepin — Vladisl. Ovcsara 110, Rladisl. Vuka — Dop. (kiszegítő örház) 100, (211) 30, Gákovó — Szt. Vrpolye (Kárics) 50, Vinkovci — Otok (43—45) 100, Krnyája — Novi Szivac (163—164) 40, (172—173) 30, Bácska Bresztovac — Odszaci (465—466) 20, Szonta — Doroszlóvó (382—383) 30, Odszaci — Parabuty (890—891) 20, Zombor — Krnyája (62—63) 40, Bácska Bresztovac — Szrpski Miletics (398—399) 30, Bácska Bresztovac — Sztapár (305—309) 30, Torzsa — Kula (283—284) 100; összesen 4570 vagon.

5.) A *belimanasztiri* cukorgyár szállít a következő állomásokon: Bogojevó 100, Bogojevó szelő 80, Priglevica Sveti Ivan 300, Bukovácski Szálási 100, Doroszlóvó 80, Bácska Bresztovac 150, Veprovac 90, D. Sveti Ivan 200, Sztanicsics 250, Rigyica 150, Bácska Petrovoseo 50, Apatin Fabrika 80, Bács 110, Svetozár Miletics 30, Deronje 40, Csepin 5, Ernesztinovo 60, Lászlóvó — Korog 600, Markusica Antin 60, Rokovci — Andrijasevci 140, Nustar 120, Borovó 200, Ivankovó 80, Mikonovci 10; nyílt pályán: Sztanicsics — Rigyica (306—397) 50, Oszijek — Csepin (33—35) 90, Bácska Bresztovac — Sztapár (734—735) 80, Szviloejevó — Szonta (307—308) 80, Vinkovci — Otok 45; összesen 3440 vagon.

5.) A *beogradi* cukorgyár szállít a következő állomásokon: Ada 110, Bácska Petrovoseo 120, Bácska Gradište 70, Csurg 160, Zsabalj 100, Sajkaski Sveti Ivan 100, Vilovo — Gardinovci 40, Lok 120, Titel 60, Deronje 60, Bács 80, Parage 20, Sztapár 15, Szviloejevó 10, összesen 1125 vagon.